

zeruko **ARGIA**

1977-Urria-23-XL garren urtea 757 zenbakia 40 peza

giza eskabide eta eskubideentzat ez

ZURE LAGUNTZA BEHAR DUGU aurrera jarraitzeko

...eskubideentzat ez

"Gauregungo berri pozgarria amnistia da" zioen abots ozenez telebistako berriemaileak Madrilgo Gorteen erabakia aipatzerakoan. Baina Euskal Herriak ez du pozez jauzirik egin.

Gartzelatik preso bat irtetzen denean edo atzerritik norbait etxeratzen pozik da Euskal Herria. Euskaldun guztiak etxeratzeko eta herriarentzako bidea egiten denean are eta poztuago, noski. Euskal Herriak Madrilgo Gorteei onar erazi dien amnistia zekenez ere pozik da euskalduna. Bere borrokaren fruitu dela ohartzen baita.

Baina gartzela-bideak suntsitzen ez diren bitartean poz-erdi besterik ez da barrukoei ateak zabaltzea.

Amnistia erabakitzen ari ziren garaian jendearentzat erneagarri, amorragarri eta arriskutsu ziren kontrolez josia zegoen Euskal Herria. Hildakorik eta zauriturik ere izan da alfer-alferrik eta biziaren eta bakearen kantetan. Demokraziara iritsi aurretik demokrazia hori zaindu beharko lukeen lege gogor eta berezi bat aipatzen hasi zaigu Gobernuak, gainera, diktadura basearen euskarri diren erakunde eta indarrak desegin orde.

Demokraziari gagozkiolarik hori. Euskalduntzeari buruz zer? Hitz ederrak, eta derrigorrezko irriparez, gainera. Unibertsitate barrutiaz Nafarroa Zaragozari uztertua utzi egin da. Estatuko eskoletan maixutzan diharduten irakasleak ez dira euskara ikastera behartzen. Euskara ikasteko, euskal historia, geografía, artea eta abar ikasteko aukerarik eta erraztasunik ere ez zaie ematen.

Ikastolak eskola pribatutzat jotzen ditu eta subentzio urri eta berantiar batzuekin engainatzen. Ikastolak direla Euskal Herriko eskola nazionalak esate hutsa ere astakeria iruditzen zaio. Aurreneko harritik hasi eta azkeneko paper puntaraino Estatuaren kontura izan behar litzateke ikastolan.

Eskubide hori aitor eraztea ez da erraza. Ikastetxe berriak erakitzea, horiek jaztea eta horiei iraun eraztea eta irakasleei ordaintzea gurasoak gehiegi kargatuz egin behar izaten da. Ezin eramanezko zamaz zapalduzik daude gurasoak. "Kilometroak 77" bezalakoak asmatu behar dituzte bizitzeko.

Euskarazko astekari, irratia, liburu eta abarrentzat ez da ezeren laguntzarik. Alfabetatzen eta euskalduntzen ari diren milaka euskaldunek bere patrikatik ordaindu behar izaten dute dezakentxoak. Eta horretan diharduten irakasleek ordu libretan eta ia musu truk egin behar dute euskalduntze lana. Euskara ere nazional eta ofizialtzat aitortu orde lau zororen kontutzat jotzen baitu. Ber-euskalduntzeko eta bere buroaren jabe izateko eskubidea duen Euskal Herriari mila maratila jartzen zaio geroz eta erdaldunago eta morroiago izan dadin.

Eta abar eta abar. Eta abar luze horri erantzun nahi ez zaion bitartean amnistia tristea ezagutuko du Euskal Herriak.

zeruko ARGIA

Lehendakari:

Kaetan Ezeiza.

Zuzendari:

Gorka Reizabal.

Zuzendari-ordeko:

Pilar Iparragirre.

Erredakzioa:

Lurdes Auzmendi, Elixabete Garmendia, Ana Mari Lizarralde. **Bilbon:** Joseba Sarrionandia eta Iñigo Lamarka. **Iruinean:** Txema Larrea. **Iparraldean:** Erni Madariaga.

Idazleak:

L. A. Aranberri "Amatiño", Mikel Atxaga, Esteban Aldamiz-Eixebarria, Alkiza, Arostegi, Amunsa, I. Bujanda, Bakaikoa, Lizarralde, Mikel Ugalde, Joxe Azurmendi, Jon Urrujolegi, Kepa Aulestia, Anjel Amigo, Bernardo Atxaga, Koldo Izagirre, Ramon Saizarbitoria, Ibon Sarasola.

Herrietako berri-emaleak:

Odile Kruzeta (Eibar), L. Baraizarra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiakez (Deva), Alix Trueba (Karrantza), Eixetxukoak (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Izeta (Baztan), Mendiaga (Arrasate), Erixin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Katzuri (Durango), Barrenetxea (Oizartzun), Anatsen (Azpeitia), Iñalurreta (Pasai Donibane), Uria (Hernani), Giro (Zaldibia), Mahasti (Errenteria), Metal-Iturri (Lazkao), Azpiroz (Berastegi). **Marrazki eta diseinuak:** Olariaga, Larrarte, Aleman, Rotu, Karlos Valverde, Juanba Berasategi eta Mikel Plazaola.

Argazkilariak: Arturo Delgado, Loubet, Philippe

Etxeberri, Luis Otaegi, Luis Mitxelena eta Txema Ormazabal.

Administrazioa: Antton Ugarteburu.

Publizitatea: Joxe Mari Ibarburen.

Fotollitoak: Ennio S. L.

Jabea: Nafarroako, Kantauri eta

Aragoiko Kaputxinoak.

Burlada, Kale Nagusia, 50-1.

Donostia, Okendo 22

Telf.: 41-95-88.

Moldiztegia eta Idazkela:

"Gráficas Semi" / Plaza Lasala, 3 / Donostia

D. L.: 80-1963

HARPIDA SARIA:

Barruan	1100	ptz.
Korreo batasuneko herrietan	1300	ptz.
Atzerrietako beste herrietan	1600	ptz.
Airez	2500	ptz.
Salmenta (ale bakoitza)	40	ptz.

irakurleak mintzo

EUSKARA BEHERA- KA Z. ARGIAN

ZERUKO ARGIAren azken ilabeteetako aldaketak zenbait alderdiz ikusiak izan ditezke. Ez dago dudarik —neretzat bederen— denetarik dagoela: on eta txar, baina hizkuntzaren aldetik beherakada nabarmen bat dagoela iruditzen zait.

Ez da bakarrik inprenta-hutsen aldetik. Baita ere, eta behar bada batez ere joskeraren aldetik eta erabiltzen den hiztegiaren aldetik.

Zonbait artikulua konpreni ezin ditzeken zatiez beterik daude... Eta batzuek beste umore (?) edo estilo gazte (?) izan nahi duten idazlanak agertzen dira gero eta gehiago. Umorea umorezko estiloz egitea beharrezkoa bada ere, ez da hala gertatzen zinemaz edo beste edozein gaiez idazterakoan.

Azkenik hitz bi esan nahi nituzke KUKUSUk firmaturik agertzen diren laneri buruz.

Badakit euskara ikasten ari direnen artean badirela ipar aldeko euskalkietaz arduratzen direnak. Horrelakoeri hauxe

esan nahi nieke: ez zaitezteela ezertan fida "Kukusu" delakoaren idazkeraz: euskara traketsa, eskasa eta baldarra izateaz gain ez baita INUNDIK ERE IPAR EUSKAL HERRIAN KONPRENITZEN DEN EUSKARA. Lapurtera edo berdin beste ipar aldeko euskalkia eza gutu nahi duenak jo beza HERRIA edo EUSKALDUNAK kasetara edo berdin ipar aldeko idazleen lanetara (horiek ez dizute inoiz esango GARAZI Xuberoan dagoenik).

OTOI EZ DEZAGUN EUSKARA MASAKRA!
MAITA DEZAGUN IPAR EUSKAL HERRIA (bere euskalkiak toki-izenak (!!!) eta habar errespetatuaz.

X. E.

X.E.RI OHARRA. Z. ARGIAk Arrazoi osoa duzu Z. ARGIArean azaltzen diren inprenta akatsak salatzean. Hoiak konpontzeko gogo bizia dugula esatean uste dugu sinetsiko diguzula, baina oraingoz teknika aldetik ditugun eragozpenek —

makinak, e.a.— ez digute hori uzten. "Umora... edo estilo gazte"ko artikuluez diozuna, iritzia dela uste dugu. Eta beste batzuek beste iritzi bat izan dezakete noski, ezta?

Kukusuren euskarari buruz hauxe esan behar dizula beste lan guztietan, zuzendu egiten dugula erredakzioan, bati-pat "euskara batuagoan" izan dadin. Dena den, hona berak zer dioen bere euskaraz:

Nere euskara huts, akats beterik dabil.

Arruntki ipar Euskadiko arazoez arduratzen naiz baina nere euskalkia iparrekoa denik ez dut nihoiz hori deklaratu; ni-hauk ez bait dakit nongoa den, toki batekoa izatekotan.

Berriz ere: idazten, ikasten dela idazten, aitortzen dut eta bidea luzea da. Zilo handiak behar direla estali ados naiz.

Bestalde ipar Euskadi mai-tetzen dudala ez da dudarik.

Euskara masakratzen du-dan?... ezetz espero dut.

ZERUKO ARGIAri:

Aldiz, atsegina egiten zait zuen aldizkaria, baina hutsune haundi bat duela esan behar-rean nago. Emakumearen arazo-ari buruzko gaiak tantaka ematen dituzue, eta beti kolaborazio gisan. Redakzioko zerrendan emakume izen pilo bat agertzen da, baina ez dakit zer nolako ideologiko eta konszientzia duten beraien sexu-ari buruzko arazotaz, sekulan ez bait da agertu inongo lanik hori konprobatu dezagun. Beneran hasarre nago. Besterik gabe.

MAITEA

besteena

TRIUNFOren 768. zenbakitik: "...El Gobierno, en el terreno económico, no negoció absolutamente nada con las centrales, pues no llegó a presentar jamás un programa económico como el que ahora discute con los partidos. Tampoco se entiende en que han sido negativas las movilizaciones obreras cuando están en la base de las actuales conversaciones para un "compromiso nacional", ya que gracias a esa presión, entre otras cosas, se han sentado todos alrededor de la mesa".

POR FAVORen 172. zenbakitik: "La lealtad exige a veces quebrantar la disciplina. La lealtad exige a veces quebrantar la disciplina. La lealtad... Este es el nuevo grito de guerra de Blas Piñar, Presidente de Fuerza Nueva. En su último mitin y a toda hora, mientras dice que como consecuencia de dos años de absoluto desgobernio, nos están dejando sin patria mientras la economía nos deja sin pan y el terrorismo sin jus-

ticia, repita incansable que la lealtad exige a veces quebrantar la disciplina. Aunque nadie se lo haya pedido, el notario Blas insiste en que estamos dispuestos a salir a la calle para defender la dignidad de los españoles ya que hasta la política exterior es mendicante".

FUERZA NUEVAren 562. zenbakitik: "Estamos seguros de que cualquier hombre de leyes, o jurisculto honesto, pondrá el grito en el cielo ante arbitrariedad que se desprende de este texto que se pretende legal, pero que encierra en sus partes un contexto rencoreso, demagógico y partidista. Con esta amnistía no se pretende, como hipócritamente se dice, reconciliar definitivamente a los españoles, sino agraciar con la impunidad —borrón y cuenta nueva— a una serie de criminales autores de los más viles asesinatos cometidos contra la unidad de España, contra sus Fuerzas Armadas y contra aquellos ciudadanos, humildes en su

mayoría, que fueron fieles a las mismas ideas y Régimen político que hicieron posible, entre otras cosas, la instauración de la actual monarquía"

CAMBIO 16en 306. zenbakiko Editorialetik: "Contra las cuerdas, Suárez recuperó la iniciativa la semana pasada al conseguir aprobar la Generalitat provisional para Cataluña. Y a partir de ahí empezó la semana de las buenas noticias.

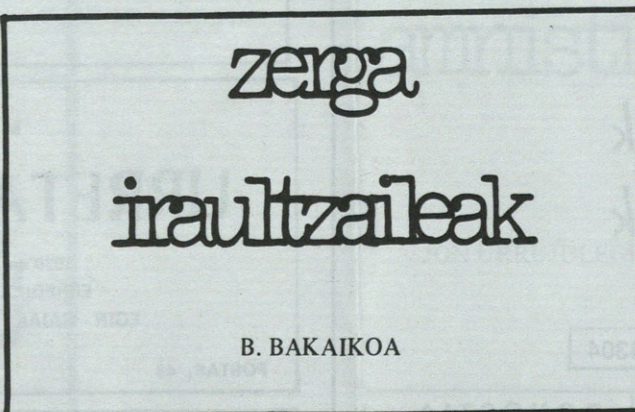
El acuerdo casi unánime en favor de un proyecto de amnistía política puso en evidencia que la casi totalidad de las fuerzas políticas españolas saben encontrar ese consenso mínimo en los grandes temas de trascendencia nacional. Y apenas logrado este primer acuerdo tan beneficioso para el país, el presidente Suárez se lanzó de cabeza a resolver el espinoso problema económico convocando para ello a todos los líderes políticos en una espectacular reunión de fin de semana en la Moncloa. Y la operación salió bien".

ANAITASUNaren 348. zenbakiko Editorialetik: "Ekononmi krisisa ere gaineen dugu. Euskal Herrian ere bai. Eta horren errua ez dago, batzuk aker bekatari gisa agertu nahi dizkiguten "iraultzarako zergetan". Zenbait empresa vascotan ez dute euskal langilerik hartu nahi, kanpokoak baizik. Hemengoak politizatu-egiteak omen daude, bihurregiak dira, esameko txarrak. Hobeak dituzte, noski, iraultza sozialista egiteko azken pausoa PSOEri botua ematea dela oraino uste dutenak. Ugazaba horiei, faxismopeko urte beltzetan bere "euskal" asmo "abertzaleak" hain garbiri erakutsi dizkiguten horiei, jakina, inolako zergarik jarri behar ez zaien arrazoi berberetatik, geuren ekonomia krisirik izan ez dezagun, geure langileria ere, otzanago, esanekoagoa, behargi-agoa, eta bere eskabidetan apalagoa izateko eskatu behar-ko diogu, horrela "euskal" kapitalistak ikara eta uxa ez dai-tezen. Hemendik aurrera prakak etxean utzirik ibili behar-ko dugula, adiskideok".

Edozein ekonomilarri klasiko harturik, hasi A. Smith, Ricardo,—ekonomilari burjesak bezala—eta Marxekin bukatu arte, zerga edo inpuettoa, langileriak bere lanarekin sortzen duen balioaren zati bat dela esaten digute. Egungo ekonomilariak ere ekonomilari burjesak salbuespen bat datoz teori honekin. Beraz, zerga plusbalioaren zati bat da eta estatua langileek sortutakoaz bortxaz jabetzen da.

Estatua, burjes klasearen edo oligarkiaren tresna politikoa izanez, langileria eta herriak (gure kasuan euskal nazioa) zapaltzeko aparato bat besterik ez. Beste aldetik, gorago aipatu dudana bezala, aparato zapaltzaile hori (eta guk ederki dakigu honela dela gure haragian sufritu baitugu) langileriaren diruz hornitzen da. Era honetan kapitalismoa eta zapalkuntzak betiko iraun dezan, langileria eta herrien aurka indar zapaltzaileak erabiltzen dituzte.

Estatuak zergen bidez biltzen duen diruarekin indar zapaltzaileak finantziatuaz aparte, baditu beste funtzio batzuk. Adibidez, oinestruktura ekonomikoa ezarri (bideak, portua, e.a.) eta medio hauetaz gehien irabazten ateratzen dena oligarkia eta klase burjesak izaten dira. Han non fabrika handi bat, handik bideak, ez baserri batentzat ordea. Gai hontaz zenbait ikerketak eginak daude Britaina Handian eta gorago esan dudana zehaztu eta egiaztatzen dute: zifrez gainera, burjesia irabazle ateratzen

dela alegia.

Bainan herriak eta langileria ez dira gauza estatiko batzu. Historian zehar mugitzen joaten dira, bere estruktura politikoak sortuz, eta sendotuz batzuetan, bestetan ahultzen diren bezala. Gure kasuan ere honelako zerbait gertatu da. Hots, kontrabotere bat sortu da Euskal Herrian. Kontrabotere hori euskal langileriak eta beste zenbait klase herrikoiak sortua da eta azken finean, beren etsaia, desegiteko tresna besterik ez da; Espainiako estatua, bere oligarkiarekin, desegiteko tresna alegia.

Oligarkia honek, langileriak bere izerdia eta odolarekin sortu duen balioa kentzeko “eskubidea” daukan bezala langileriaren erakundeak edo honen helburuekin bat datorren erakundeak eskubide gehiago edukiko du, noski, zerga horiez jabetzeko. Gainera langileriak badaki iraultzaileek, oligarkiaren aurka erabiliko dituztela zerga horiek.

Estatuak zergak biltzeko bortxa erabiltzen du, ah! ordaintzen ez di-

tuena! Etxerik gabe, autorik gabe edo espetxean azkar aurkituko da.

Bestetik berri, kontrabotereak bere aparatoa dauka eta etsaiak menderatzeko bere tresna erabiliko du. Baina diferentzia zera da: kontrabotereak lapurren dirua bereganatzen duela.

Egun ordea, egoera eboluzionatzen ari den bezala, “herriarekin identifikaturik” zeuden zenbait talde, zerga edo inpuetoareboluzionarioen aurka altxa da. Hori normalizat jotzen dugu, zeren talde hauek eta beraiek ordezkariatzatzen dituztenak oligarkiaren partaide ttipiak izatekoak baitira, pakto autonomikoaren bidez. Beraz txarra izango litzateke bakoitza bere buruaren aurka eta, alderantziz, kontraboterearen zergak defendatzea.

Baina, ez gaitu harriturik uzten oligarkiaren partaide izango delako. Hau normalizat jotzen dugu. Baina —eta hori lotsarik edukitzea ez da zeren egungo krisis ekonomikoa ikusteko ez baita oso ekonomilari iaioa izan behar— Euskal Herriko krisi eko-

nomikoaren aitzikia eman nahi zaie zerga hauei edo krisi hau gogortu egiten dutela. Falta zena!

PNV eta PSOEek jakin behar luteke 1974ean Bizkaia eta Gipuzkoatik, bakkarik, 30 mila miloi pezetara Madrileko Haziendako kutxetara joan zirela. Hurrengo urtean 40 mila miloi izango ziren. Nafarroa eta Araba kontutan hartuz 50 mila miloi pezeta goitik izango lirateke. Gero, itzulpenak negargarriak izaten dira eta badakigu zertan erabiliak izaten diren...

Bitartean, 77/9/22ko El Pais egunakariak esaten duen bezala urte honetan 60 edo 80 enpresarioei eskatu omen zaizkie zerga iraultzaileak. Eskaera bakoitzaren zifra, —aldizkari berberari jarraituz, 500.000 pezeta omen dira. Pentsa dezagun urtemugarako eskaera hartzen dutenak ehun enpresario direla eta ordaintzen dutenak gainera (gauza zaila denek ordaintzea). Beraz denetara, 50 miloi pezeta bilduko litzukete.

Zifra penagarri honek zernolako krisi ekonomikoa sor dezake! Estatuak eramaten duenak ez du krisi horretan garrantzi handiagoa edukiko? Estatuak hemendik eramaten duenarekin konparatuko bagenu, milagarren partea izango litzateke. Zein, orduan, krisiaren sortzaile handiagoa?

Besterik da 50 miloi hauk, herriarenak izanik, gure “biltzaile” berriak nola banatzen dituzten jakitea, denon interesa baita.

o y a l s. a.

Oyal eta eforru almazena

*Paregabekoak
Bikañenak*

GARIBAY, 4 - TELF. 414304

DONOSTIA

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira
ganadu on, indartsuak,
Eta nora jo jakin bear du
baserritar burutsuak,
Berebiziko aragi pillak;
gañera esne putzuak,
Olek guztiak berekin ditu
Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

Ez. FAGOR'ek

sukaldian

MUEBLES

URRETAVIZCAYA

1920'an sortutako etxea

ERREDIZAK - EDERGALLUAK

EGIN - GAIK eta AURRE - KONTUAK

POSTAS, 48

GAZTEIZ (Vitoria)

Transportes azkar s. a.

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia,
Cartagena, Granada, Almeria, Santander, Valladolid,
Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo,
Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkiñak: 552650 - 552654

Apartado 1381

**JOSE ZINKUNEGIREN
OPTIKA DONOSTIAN
URTEETAN LANEAN OHITUA**

Hernani, 4

DONOSTIA

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Chopetia

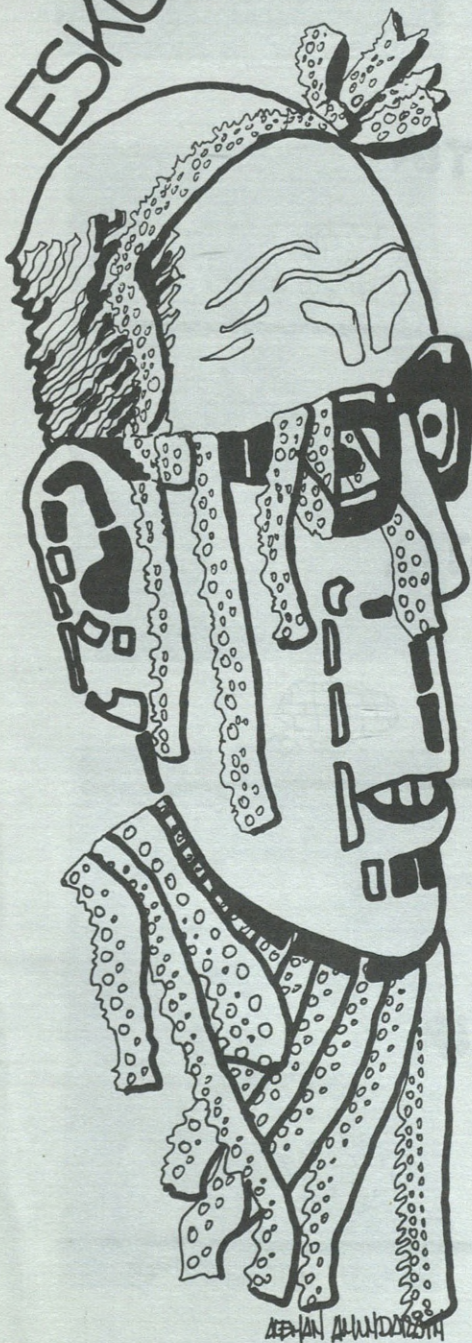
- Urrut: 41 77 51 - 42 27 00

Getaria, 10

DONOSTIA

CLAUER

HERRI
ESKULANGINTZA

“berriz ere amnistia”

JON URRUJULEGI

Hil honen 14ean onartu zuten Kongresuak eta Senatuak amnistia berri bat. Euskal Herriari bakarrari begira emandako amnistia dirudi. Hemengo borroka gogorren frutua izan da, baina frutu heldu gabea. Euskal Herriak horz-kada ederrak emango dizkiola frutu honi dudarik, ez dago. Baina gaziaren zaporea berekin eramango dute horz-kada horiek. Estatu mailan, beste herrieta-ko borrokalari asko ez ditu harrapatzen amnistia honek. Zer atera ondorioztat diskriminazio honetatik: Lehen batetan, hilketa gogorren bidez borroka eginez gero, baldin eta borroka honek erroak herriaren baitan baditu eginez gero, baldin eta borroka honek erroak herriaren baitan baditu behintzat, Gobernuak azkenean eman egiten duela. Beste ondorio-rik ezin daiteke atera. Ez du amnistia batek behar lukeen zentzua, alegia, egiazko demokrazia baten hasera. Euskal preso guztiak kanporatuak izango dira, seguraski, baina ez dute etxeratzerik izango desterratu denek. Diktadura garaiko indar errepresiboek tinko irango dute beren postuetan eta hau honela den bitartean, ez da pake santurik izango Euskal Herrian. Gure herriaren interesen alde gogorren borrokatzen ari diren alderdiek, legalizatu gabe jarraitzen dute. Honelako egoera bat ikusi-ondoren ezin gaitzke amnistiaz mintzo. Amnistia amnistia izateko orokorra izan behar du bestela ez da amnistia, indulto bat bai-rik. Gure amnistia hau orokorra izateko oso urruti dago eta beraz indulto baten aurrean gaude, berriz ere. “Nire herriko sektore baten bozeramale naiz— zioen debate egunean bertan Letamendia par-lamentariak— eta herri honek amnistiaz duen kontzeptoa eta gaur debatitzen ari

garen lege proiektorena, oso desberdi-nak dira”. Legeproiektorena amnistia hitze eman zaigu eta herriak berea eska-tzen jarrituko. Zertarako nork bere bu-rua engaina?

Kilometroak 77

Euskal Herriak egiazko amnistia bat izango balu, ez luke joan den igan-dean Beasainen eta Lazkaon muntatu duen bezalako Ibilaldirik antolatu beha-ri. Bestelako bideetatik, bide legaleta-tik jaso behar luke Ikastolen Federakun-tzak bere presupuestoak betetzeko aina diru. Egun bikaina guztiok ospatu genuena, baina bidebatez Madrilgo gober-nuak Euskal Herriari buruz daraman po-litika maltzuraren akusazio serio bat ere bai. Milaka asko izan dira, eta bate-ra edo bestera, goiherriarrek tajuz eta zentzuz prestatu duten “martxan” parte hartu dutenak. Karrera luze baten lehen etapa izan dadila, honela gabiltzan bitar-tean, herriaren bihotza taupadak ematen ari baita.

Apalak ihes

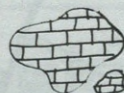
Euskal Herriak egiazko amnistia bat izango balu, Apalak ez luke ihes egin beharrik izango. Ezkutaturik dagoela eman behar izan ditu ihesaren bere arra-zoiak, gaizkile baten gisa. Milaka ezta-ririk oihukatu du “Apala askatu” eta au-rrera ere, seguraski, horretan jarraitu be-harko du herriak. Amnistia bide bat bakarra du, egiazko demokraziaren bi-dea. Eta bidea egiteko ez da behar langa-rik, ez kontrolrik, ardo trago onak eta anai-giroa baizik.

hormazprayko

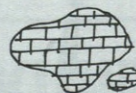
AMNISTIA

AMNISTIA

FSSSS AMNISTIA

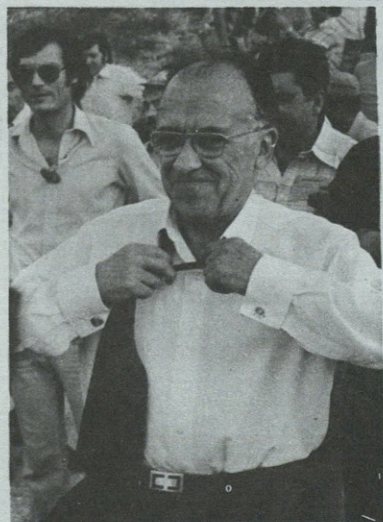
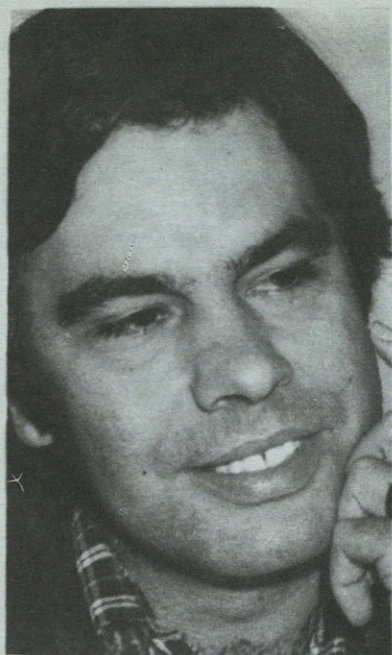
FALTA

4

AMNISTIA

YERIKOVA

zentzuna

A.K.

Gernikako ekintzaren ondoren, eta egun berean, "Papus" aldizkariaren aurkako atentatuaren egileak detenituak izan ziren. GRAPOren komite zentrala ere egun haietan espetxeratu zuten; badirudi Suarezren asmoa ezkubitarrak neurtzea zela; eta "golpe de efecto" batekin kontrolatuak kontrolatuak izan daitezkeela frogatu da. Bestalde amnistiaren barnean ez dira sartzen ez GRAPOkoak eta UMDkoak. Ez dakit-zenbatgarren amnistia, hau Euskadira mugatzen da behin eta berriro. Baina behar bada egun hauetako hitza, egun hauetako gaia, desestabilizapena da; eta izparringietan azaldu diren berri zaratzatxu hauk estabiltzaren —desestabilizapen kontraesanaren agerpen bat besterik ez dira.

Desestabilizapena, Espainol Estatu mailan, kapitalaren sektore baturen joakoa bada ere Euskadin oligarki guztiak zenbait sektore burjesekin batera, apoia-tzen du joko hau; ekonomiko joko honen mamia kapitalaren ihesketa bada ere Euskadin ihesketa hau bi motakoa da: Estatutik kanporakoa bata; Euskaditik kanporakoa bestea. Sistemaren hutsune estrukturalak handitzen dira; kapitalak epe motzera begiratzen jarraitzen du, irabaziak gehitzera hala edo hola Hau, politika arloan, kotserbadurismo makal batetan konkretatzen da.

Camachok "udazken beroaren" konzeptoa gure hiztegitik baztertu nahi duela esan badu ere; Jordi Pujolek, aldiz, udazkenaren arazoa urte guziko problema dela argi ikusi du; datorren urtea zaila izanen baita. Irujok ETari buruz esan duena bere pentsamolde guztira borobil genezake: "Ir-

tenbide bakarra: gobernuak ez dezala zentzuna gal". Ez da arraroa Pujol eta Irujo hontaz bat etortzea: haien ustez azkenik galdu behar den gauza bat "zentzuna" da.

Zentzuna hitzaren sustrai etimologikoak alde batetara utzirik, Suarezren zentzuna momentu honetan estabiltzaren —desestabilizapen kontraesanaren fenomeno bat da. Zentzuna izan da erreformaren helburua; eta Suarezentzat prozedura hau erreformaren jarraipen bat baizik ez zenez, gero, prozedura honen helburua zentzuan da ere. Honela Pujol, Irujo eta Suarez ados datoz, hobeto esanda, batera joan dira Moncloako faktora. Moncloako zentzuna etsaia zatitzea da (langileria eta bere mugimendua zatitzea); ejerzitza (Suarezren aldeko ez den insituzio bat) trankil edukitzeko, sasiarnisti batekin UMDko militarrek ejerzitotik at uztea; zentzuna da Gernikan gertatu zena gertatu ondoren, eta eskubitarraren erreakzio baten beldurrez, Papusko erhaileak espetxeratzea; aurrerakada balitz bezala atzerakada bat

emanez; anti-terrorista legeak aurrera eraman mahi izatea.

Konklusio bezala zera esan genezake: Gobernuaren eta bere inguruan dabiltzaren politika guztiz zalantzagarria dela, zalantzagarri honen izatea sistimaren kontraesanaren barnean dagoela eta sistima hau bere barnetik aldatu nahi duten guztiak, goi mailako boteretik hain zuzen, kontraesan hori kontutan hartu behar dutela. Zentzuna denentzat da berdina, baina guretzat ez.

URRIAKO IRAULTZA

Berriki ospatu dugu Xileko heriotz gertakerien laugarren urtemuga. Hilabete hontan Errusiako Iraultzaren berrogeita hamargarren urtemuga bete da. Ez dugu kuraia, ez asmorik, deus ondoriotzeko, deus frogatzeko. Ez dugu inor gureganatu nahi... Zenbait eite aipatzen, saiaturko gara soilki.

Abia zaitezke
eztabaidak uxa
Ixo hizlariok!
Zuk duzu
hitza
Mauser burkidea
Aski Adan eta Evak
emaniko legeaz bizitzen
Historiaren zaldia, leher dezagun
Ezkerretara!
Ezkerretara!
Ezkerretara!
("Ezker Abiadura", "Marineleei", 1918)
(V. Mayakovski).

Mundial historiaren aitzinean, 1917.eko urriaren iraultza fetxa, giltzarria dugu. Giltzarria, han planteaturiko burruka moldeek gaurkotasunik ez bait dute galdu. Areago, Chinatar iraultza (eta "maoismoa") herri kolonialen askatasun guduak, troskysmoa, eta Kontseiluzale mugimenduaren faktoreez landa, iraultza sozialistarekiko belduiretan oinarrituta legoke.

1917.eko otsailean, Negu Jauregia (Zar-en aginte mina) erori zen langile eta nekazarien eskuetan. Halako aginte bikoitz sortzen da: burjeseria liberala, inperialismoaren manupean eta fabriketako komiteak, "sovietak". Frantses Iraultzan bezala, egoera honek ez zuen luzaro iraun. 1917.eko Apirilko tesisetan, Volga aldeko iraultzaile, profesional batek, Leninek, ukrainiar judu baten teorizapena bereganatuz (Troskyrena), Iraultza Sozialistaen ahalbidea plazaritzen du. Orduraino autokraziatik irten eta sozialismora iritxi ahal izateko kapitalismoaren fasia iragan behar zela pentsatzen zen. Iraultza sozialista, industrial herritan, soilik, izanen baitzen. Leninek, oster, kate inperialistaren puntu ahulena (diru pilatze faltaz, burjeseria gatazkariaren ezaz) Errusia delarik, hantxe bertan, hauster dagoela, eta hauts dezaketeela katea pentsatzen du.

Urriaren 25ean fabrika ugazabek eta lurdun haundiek, agintea galtzen dute. Komunikabide, sosa eta aginte politikoaren zentro nagusiak, Mosku eta hiriko obrero harmatuek, Petrogrado eta Kronstadteko soldado eta marinelek, hartzen dituzte. Boltxebikeen gidaritzat militarrek, funtzio inportante jotzen du horretan.

Garaipenak zenbait problema gortan jartzen du: nekazariak, non influentzia maioritarioa mentxebikeena baita, harmada "zurien" eraso geroxeago, eta, funtsean, sovieten agintea. "Aginte osoa sovietentzat" aldarrikatzen zuten boltxebikeek garai batetan. Geroxeago, go-setea, hondamendi ekonomikoa zela, gerra mundiala areagotu zela, industriaren egoera latza... lehendabiziko aldakuntzak genituzke. 1917garreneko maiatzeko fabrika komiteen lehenbiziko bilkura, ordezkari boltxebikeek, komiteen agintea guttitzea eskatzen dute. Larogaita bost botuz galtzen dute. 1917garreneko azaroan, "Langile kontrolerako aitzin-dekretuan", langile komiteei, sindikatoak kontrajartzen dizkiote. 1917garreneko abenduan "Vesentka" izeneko ekonomiak nagusitzen dira, fabriketako komiteen ahuleziak eta ezinak gogorki kritikatzeko zirelarik. 1918garreneko urtarrilan eginiko estatal sindikatoen onetan komiteen esperientzia, behinbetikoz zokoratzen da.

Nori interesatzen zaio
"A gaixoa
nola maite zuen
eta zein maluraz izan zen?"
Orain artisanoak behar dugu horretan
Ez adats luzezko feredikariok
("Artearen harmadari bigarren agindua",
1921) (V. Mayakovski).

Octubre de 1917

Inperialismoaren erasoak neurri gogorren erabakitzearen mesedegarri izan ziren. Alderdi boltxebikearen egitura ere, ahuldua aurkitzen zen: iraultzaz, harmada "zuri"aren kontrako edukitako hilez, eta bestetik, garai hartako alderdi nagusia zelarik oportunistak aunitz bere baitan sartu zelako. Herri zapaldutan mentxebikeak eta burjes alderdiak (Kadeteak, kasu batez) maioritarioak ziren, eta maiztxo xamar, harmada zuriaren aldekoak; urriako iraultzaren kontrakoak. Gerrateko galera haundiek, zarismo garaiako lurralde antolakizuna behartzen zuten. Eta ber moldatzen ari zen egitura estatal horretan, haserako neurri artatsuz kanpo, lehengo funtzionari fedegabetuak sartzen ziren. Praktika bereganatzaile baten aitzinean. Autodeterminazioaren eskubidea hodeitan gelditu zen. "Nazionalitateen komisaritza", georgiar baten eskuetan zegoen: Josept Dzugaswili, Stalin izenordez. Honek georgiarra izanik ere, edo horrexegatik prezeskiago, halako errusiar nazionalismoa bas-tart eta minberagabea, defenditzen zuen. E.H. Varrek erakutsi duenez, herriak indarrez hartuz haren eginkizuna.

Alderdi boltxebikeak zuen egitura ("Zer eginen" liburukoa) bestelako kondizionamenduei buruzkoa egina zen. Hare eta gerrateko gertakariak eragipen negatibo eduki arren alderdi barneko demokrazia arras errotua zen. 1920/9/21 garreneko urtetarik aitzinean bizimolde hau guztiz aldatuz izan zen. Eta beste alderdiekiko jarrerak eragipen haundia ukan zuten aldakuntza horretan. Kade te alderdia kasik lehenbiziko egunetik eginikoaren aurka jarri zen, iraultzaren aurka abiatu zelako altxamentuak pres tatzen aritu zirelako. Mentxebikeak eta Sozialista Iraultzaileak jarrera desberdinetan mantendu ziren, 1919garren urte

arte. Horren arauera izan zen ere boltxebikeen portaera Alderdi boltxebikearen VII Bilkuran, kasu batez, Dan eta Martovmentxebike liderrek solas egin zuten). Ezkerreko Sozialista Iraultzaileak eta Anarkistak, boltxebikeengandik aunitzez hurbilago izan ziren, nahiz eta 1918garreneko uztailan eta irailan beza la boltxebikeen aurkako tentaldiak saiatu. Konstad-eko gertakariez landa erabateko apurketa 1920/21 garren urtean gertatu zen. Nestor Makhno, ukrainiar nekazari anarkisten burua, 1917garrenetik burrukan ziharduen etengabeki, ukrainiar jauntxoan aurka, eta, zuri en aurka, 1920garrenean harmada gorria

ren bidez grebak bultzatzen zituzten. Sozialista Iraultzaileak nekazarien erresistentzia bultzatzen zutelarik. Ezkerreko Sozialista Iraultzaileak, oster, boltxebikeen aurkako ekintza isolatuen bidez aritu ziren. Horrexegatik, agian, garai berri honen polizi aparatua sendoa gotu zen. 1917garreneko abenduan Militar Komite Iraultzailea kendu zenean "Checa" izenburukoak zutik iraun zuen. 1918garreneko irailatik, preso atxilotzeak eta "kontrairaultzaileak" hiltzea tribunaletarik pasa gabe, legeztatu zen. 1922garreneko antolamendu hori desagertu zen, GPU egin berria zelarik.

J.L. AIALA

polisarioak eta potasak

E. Gastonek dionez, argudio politik ez dagonean teknologiarren tresnak erabili ohi dira. Eta tenoreko hitzaldien arauera teknologia hariaren aitzakiak nagusituko dira. Gaur, proposatzen diguten bizimoldetan, Ebro Arroaren nuklearizatzea, Catalunya, areago bada, industrializatzea eta Bilbo Haundiaren hazkartzea xedetat genuke. Horren kariaz, Erribera (Bardeak bereziki) eta beste zenbait eskualdeak basamortuko dira. Bertakoek emigrazio bidetik jarraituz aurkituko bide dute bizikera hobeago bat, bizitzeko tasun garaiago

ba. Bizkitartean eskualde praubetu eta desjabetu haien baliakizunak multinazionalen fagoretan erabiliko direlarik. Horietako baliabide bat ura dukegu.

Hirigintza mailan espazioarekin gertatzen ari dena, urarekin gertatzez dugu Nafarroan. Gaurko baliabideak tradizionalak, bi mailatan zatiturik eman ditugu: eraberrigarriak (renobatzin direnak) eta bestelakoak. Lehenbizikotan ura eta haizea genuke nagusia. Bigarren gotan, petrolio, uranio, eta Nafarroari gagozkiolarik potasak. Bigarren hau energia sortzeko erabili ohi dira. Uranio

aren kasuan, bi hegaletako harma bihurtu zaigu. Ikusmira desarroilita batetik nuklear zentralak eraikitzeko Estatu Batuek teknologia eta uranioa esportatu behar dituzte. Bestetik, Estatu Batuek, "Nuklear Harmen ez Ugalketan" interesaturik daude. Arrazoina? Nuklear indarra, Atomikal bonba, egiteko dagoen aisetasunean; horretarako behar den uranioa eskuratuko balitz, noski. Horrexegatik, hain zuzen, "Nuklear Harmen ez Ugalketa" sinatu ez dutenentzat (espainiar estatua, tartean) uranioa eskuratzeko zailtasunak, Estatu Batuen aldetik.

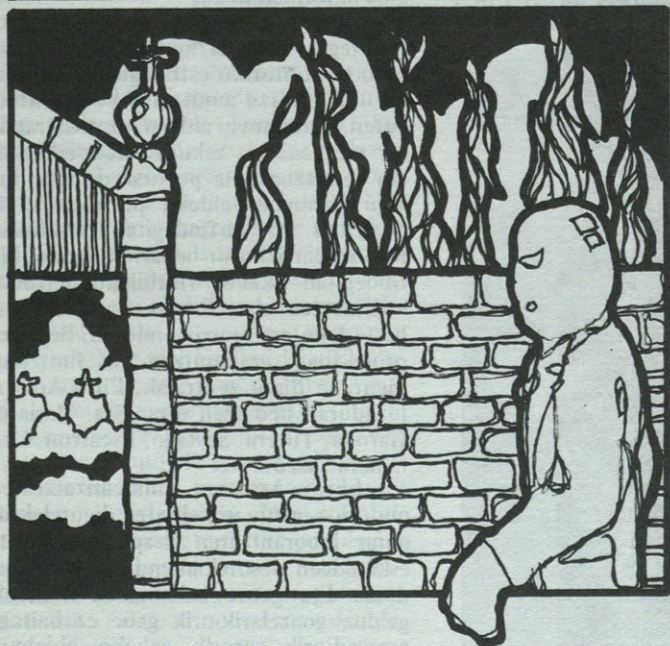
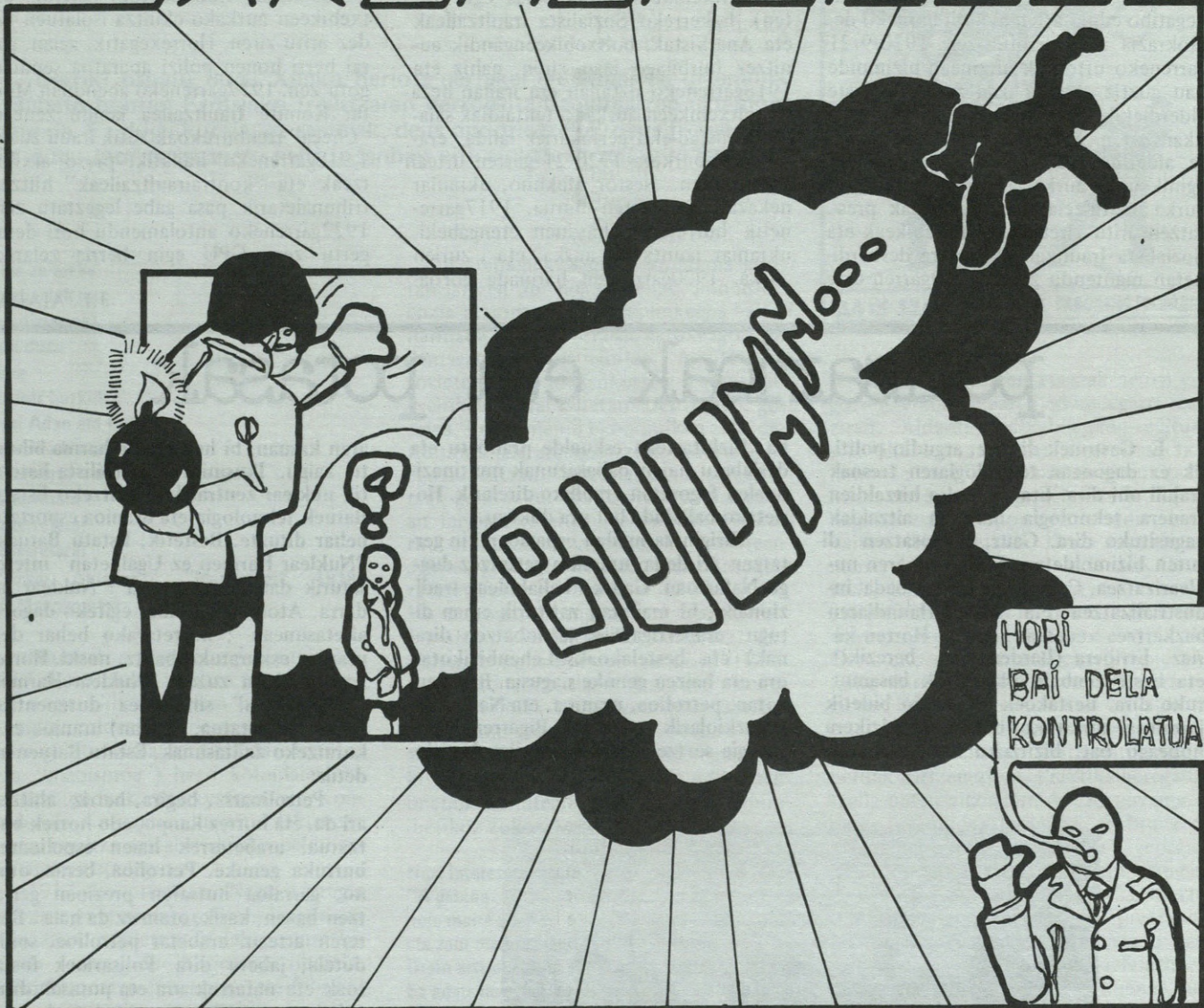
Petrolioari, begira, berriz, ahitzen ari da, eta horrez kanpo, edo horrek bultzatua, arabetarrek haien espolioaren burruka genuke. Petrolio, beraz, oraino, garraioa hutsaren prezioan gertatzen bazen, kasik, orain ez da hala. Besteren artean, arabetar petrolio, soilik dutela, jabetu dira. Polisarioek fosfatoak eta nafarroko ura eta potasak ditugula hatzeman dugu.

Horrexegatik Nafarroari buruzko estrategia. Multinazionalak, Ebro Arroarako pentsaturiko estrategian, piriniotako ura zerbitzu aunitzetarako erabiltiko zuten. Catalunya aldean, autoestrata, lur merkea, lan eskura ere, merkea da eta zerbitzuak eta portuak ditugu. Haietan Tarragona aldeko petrokimika industrian eta birfindegitan (errefineritan) izugarrizko ur beharrak daude. Birfindegitan Ekialde Hurbileko petrolio errifinatzen da: Estatu Batuetara eta beste lekutara igorri ondoren. Bestelaz, proiektuan, eraikuntzan eta funtzionamantuan diren zentralak, Ebro Arroaren luzaduran hedatzen dira: Sta. Maria de Garaña, Tuter, Sástago, Escatron, Chalamera, Ascò...

Ebro Arroaren nuklearizatzearen ondorioz, geure ura ebaste digutela, nafar laborantzaren desplangintza eta eskualdeen desorekamenduak areagotuz doaz. Eta geure baliabideen kontrola galduz goazelarik-urik gabe ez baitago arregadiorik-gerorik gabeko abiaburu baten aitzinean aurkitzen gara.

IKONTROLATUA

HAUENTZAT EZ DAGO AMNISTIARIK

Montserrat Tarragó

Adéu, adéu, companys, us dic adéu,
mén vaig molt lluny, fins als confins del viure.
Si ara he caigut i cencut m'encadenen,
no hi ha grillons que em privin de ser lliure.
Feixistes vils encara senyoregen
damunt ellon de la terra sotmesa.
No, passaran. El porble desespera
d'anys i més anys de lluita, de fermesa.

Un poble vell i antic i ferm es llança
cap al combat. Milers de crits, de veus.
Seguem arran. Alcem el puny, dem'us!

La llibertat, avui mateix, demà
Als quatre vents onegen les banderes.
Bon cop de falç. El poble vencerà.

Josep Lluís Pérez

Bulto industriagizonaren heriotza-
ren errudun balira bezala preso harturi-
ko Catalandar Nazionalistaekiko batek,
Barcelonako Modelo espetxean, idatzi-
riko olerkia dugu hau. Kasu hontaz,
atxilotu eta lau hilabete ondoren, ez
dago ezer garbirik. "Correo" kasuaren
takerako zerbait ote den ere, batzu ba-
lite.

Preso hartu baino egun batzu au-
rrez, Madrilgo "Pueblo" eta "Arriba"
egunkarietan haxe agertzen zen: Bulto-
ren heriotzaz zerbaiten berri jakin ahal
izateko, nonbaiteko arrastoren bat ba-
zegoela. Egunkari hauk Catalandar Se-
paratista Terrorista talderen batetaz ari
ziren ihardunean batipat.

Egun batzu beranduago, Barcelo-
nan, erradikal nazionalista lau preso har-
tu zituzten: Alvar Valls, Montserrat Tar-
rago, Carles Sastre eta Josep Lluís Pe-
rez i Perez.

Hauen preso hartzea jakin ondoren,
"Laguntza Komite" bat sortu zen. "Te-
rrorista" izeneko jende batenganako
mugimendu bakarrenetako bat, orduan-
txe, egin zen Catalunyan. Catalandar
lau nazionalisten askatasuna eskatzen
zen pintada eta karteletz josita zegoen
Barcelona. Preso hartze honen kontrae-
sanak agertzen diren liburuxka batzu ere
argitara dira.

—Preso hartze aurrez lehergailu oso
berezi batetaz mintzatzen zen. Polizia-
ren prentsa-aurrekoa gerta ondoren, be-
rriz, edozeinek egin zezakeen lehergailua
omen zen.

—Preso hartze aurrez zazpi edo zor-
tzi zirela esaten zuten. Preso hartu on-
doren, lau dira eta ezagutu dutena hori-
etako bat bakarra.

—Atxilotuetariko bi bizi ziren etxe-
an bost lehergailu aurkitu omen zituzten
baina poliziak izkutarazi ditu.

Catalandar kultura alorrean oso eza-
gunak ziren denak. Alvarek 1969. urte-
an argitara gabekoentzat olerki saria—
"Amadeu Oller" saria irabazi zuen. Ez-
kondua eta bi semealabekin. Beste da-
nak Letasetako ikasleak izanez gainera,
independentista eta sozialista ideenga-
tik oso ezagunak ziren.

"Jefatura"n egon ziren hirurogei ta
hamabi ordu gogor eta torturatuak izan
ziren. Denetarik, Montserrat Tarragó
neska. Trinidad espetxean dagoen poli-
tiko bakarra denez, bereak ikusten ari
da. Laurék, Apala aska zezaten eta Am-
nistiaren alde, gose greba egin zuten; eta
honen ondorioz Hospital Clinicoan egon
dira.

Carles Sastre

Banca Catalana-n Nuria Santamaria
izenean Kontu Iriki bat —49.802/06—
dago. Norbaitek diruz lagun baleza bada-
ki nora jo.

Kasu honetan, benetan harritu due-
na haxe izan da: talde hau burruka har-
matuaren alde agertzeak.

Espetxetik ateratako komunikatu
batetan honela diote:

"Guk, Catalandar langile garenez,
gure Herriaren askatasurantz bidea luzea
dugula jakinez, bide honen helburuak
Països Catalans-eko independentzia eta
sozialista erako herri boterea direla, dio-
gu.

Prozedura honetan, eta beste burru-
ka moteri mesperetxurik egin gabe, guk
burruka harmatu alorrari ekitea erabaki
dugu. Gure helburuak lor ditzagun, bu-
rruka prozeduran zehar, noizbait burru-
ka mota horren beharra izango dugula
etsita baikaude".

Beren nazioak jasaten duen Espai-
nol Estatuaren zapalkuntza Catalan
abertzaleek sala dezatela eskatuz, eta
CATALAN SEPARATISTATZAT jotzen
dutela beren burua esanaz, bukatzen du-
te komunikatua.

Alvar Valls

estagflazioaren kontra: autonomia

KIRATS.

Gerra ondorenean, gertatu den ekonomiko krisi latzenaren aurrean aurkitzen dira bai Euskal Herri ere bai Espainol Estatu osoa.

Krisisaldi honetan, inoiz batera egon ez diren elementu bi agertzen zaizkigu. Bi elementu hauk elkar loturik doaz: Inflazioa eta langabezia.

1977garren urterako bizitzaren kostoa ehuneko 30 izango dela diote; langabezia, egun arte lan arazorik egon ez den probintzietan ere, nabari da; krisi espedienteak ugaritzen ari dira eta langabeziaren estadistikak bizkor igotzen dihoaz.

Gipuzkoan eta Lan Ministraritzak dionez, joan den Abuztuan 15.364 pertsona lanik gabe zeuden. Probintzia honetan langile populaziotik ehuneko 5,1 dira.

Inflazio eta langabeziaren bakuntzari ESTAGFLAZIOA deritzaio.

Kapitalista egitura duten lekutan—konzentrazio latza dagoen fase honetan— munduko produzioaren ehuneko 50 monopolioen esku dago; honek eragin du egoera hau.

Prezioez Gobernuak emaniko neurri finkatzaile orotarik, alde egitea monopolioei eginkor zaie; Merkatuaren alor ugaritzan oferta seguratzan dutelako; baina enpresa txiki eta erdi tamainoek merkatuan ofertatzeko prezioen kontrolik ez dutelako, Gobernuaren finkatzaile politikaren neurrien ondorenak aurka dihoazkie.

Beraz, inflazioa monopolioek hazten duten heinean, enpresa txiki eta erdi tamainokoak lan gabezia sortzen ari dira.

Euskal Herrian, enpresa txiki eta erdi tamainokoek duten garrantzia jakinik, egoera honen aurrean arazoak larriagoak agertzen zaizkigu. Gipuzkoan ehuneko 98 enpresa txiki eta erdi tamainokoak izanez, beste hainbat enpresek multinazionalekin lokera estuak dituzte (Nerbion ezker aldekoak, Gasteiz ingurukoak, Iruñekoak...) Enpresa haundiek inflazioa hazten duten bitartean, besteak lan gabezia haundituz doaz.

Bestetik, enpresa txiki eta erdi tamainokoetan beren krisi espedienteak ugaritzen ari diren heinean, Euskal Herriko deskapitalizapena dakarte. Beraz, Barne Produktu Osoa baino arinago doa Biztanleen hazkuntza. Hitz gutxitan esanda: pastela gutxi haundituz eta jale ugariago dagoenez, bakoitzaren zatia urritzen da.

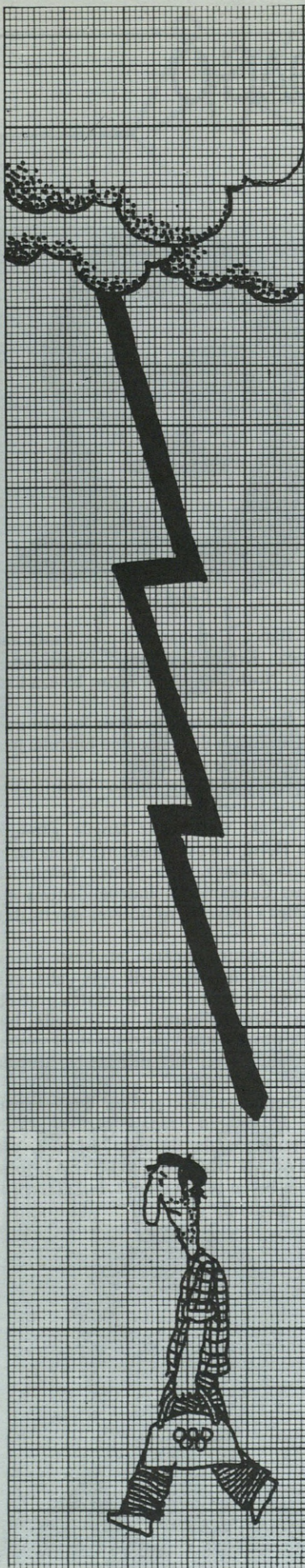
Nere eritziz, Autonomi Estatuto aurrerazale baten barnean bakarrik, eman liezaioke behar duen erantzuna. Egun. Gobernuak emandako ekonomiko neurrietan dugu exenplurik argiena. Multinazionalen interesen arauera eraturik daudenez Euskal Herri eta Espainol Estatuko enpresa txiki eta erdi tamainokoak kontra doaz. Arazo hauen emaitza. Euskal Herrirako ekonomiko politika bat eraikiz, etorriko da.

Prezioen kontrola dutelako, multinazionalak inflazioa sortzen badute, Euskal Gobernak enpresen hau kontrola ditzan, boterea ukan beharko du; beraz enpresa hauen nazionalizatzea denbora bat barru egin beharko luke.

Enpresa txiki eta erdi tamainokoak egoera—lan gabezia sortzen dutelako— zuzen dezan, eta hauen iniziatiba sendo erazteko beharko diren erakundeak sortu beharko ditu Euskal Gobernuak.

Enpresa txiki eta erdi tamainokoentzat laguntza honek langilerian ere zer ikusirik badu. Langileak enpresa produzioaren planifikazioan parte hartu beharko du. Politika hontaz, aurrez eduki beharko du informazioa eta ez ondoren. Bihar autokudeantza lor dezan, enpresa mailan erabaki boterea ukan dezala, diogu.

Enpresa txiki eta erdi tamainokoak oker dabiltzanean langileak ordaitzen duenez, bere lan indarra saltzen duen enpresaren gidaritzan ere zer esateko badu.

MARGOLA GREBAN

Orain arte, eta batez ere gure probintzian, Metal alorreko lantegiek euren borrokak direla eta izan dute oihartzun bat. Gaur, beste sail batetako lantegi baten borrokaz mintzatzea gatzokizue: arropa garbitze eta margotze lantegiaz alegia. Gipuzkoako handiena edo eta, langile gehien duena da Margola, eta hala ere, langile soldatar lurpean daude.

Iraila arte 13.000tik, 15.000 pta tara izan dira alokairuak. Hau ikusita, erraz uler daiteke jendecaren egon ezina eta noizbait lehertzea. Gauza guztien igotzea ikusiz, ez da batere zaila, soldata horrekin nora joan daitekeen pentsatzea. Baina hemen ere, beste dato bat dago, eta nahiko garrantzitsua: Entrepresa honetan, 38 inguru dira taller bertan lan egiten dutenak (dendetako langileak sartu gabe), eta kopuru horretatik, 30 bat, emakumeak dira, eta asko neska gazteak. Hau dela eta, emakumearen lana noraino baloratzen den ere froga dezakegu. Kasu honetan, beste askotan bezala, emakumearen soldata, "laguntza bezala" hartu eta tankera honetako entpresak, alokairu motz horie-

mantendu dira. Hortaz gainera, produzio mota hau duten lantegiak, edo oso tikiak dira, edo, gehienetan, sendi baten lanaren bitartez atera dira; eta horrek, borrokarako, eta bertatik ateratzen denerako, zein ondorio dakartzan bada-kigu.

Urriari 4ean, eta soldata hobere- neske hasirik, produzio guttiago ematen hasi ziren langileak; eta horrela, astelehenen, 10ak arte, iraun zuten, ugazak nek jaramonik ez baitzuten egiten. Astelehen horretan arratsalde, gelditzea erabaki zuten, eskakizuna zehaztuz: 5.000 pta. libreki, hileko eta igoera hau urrengo konbenioan ez dadila absorbitua izan. Horrela begiraturik, asko dirudi, baina pentsa ezazue, igoera horrekin, hileko 18.000 ptan. jarriko liratekeela alokairuak; eta gero, diru, horrekin, nora joan daitekeen pertsona bat.

Bertan, ezkontuta eta sendi bat mantendu behar duten gizonek hileko 30.000 pta. inguru jasotzen dituzte, baina hori, ba... 60 bat ordu sartuz.

Ostiralek, 14ean, entpresarekin negoziaketak hasi ziren. Entrepresaren

egokera hauze zen: 2.500 petazeta eta ez libreki, hau da, honi dagozkion deskuentoak eginez. Eta gero, Otsaileko konbenioan, bertan jasotzen dena (ehunek 25 esaten dute). Bierena edonork eginditzake kontuak, hemendik Otsaila arte zer supasatzen duen, eta gero, Otsailetik errebisioa egin arte, zer den (errebisioa Usatan eginen litzateke).

Langileek, postura jetsi egin dute: 4.000 pta. igo, eta 4.000 hauekin 20.000 ptatara. heltzen ez direneei, hori guttienez, garantzizatu. Entrepresak ez duela bere egokera inolaz aldatuko esaten du. Arrazoinak? Alor hori ez dela emankorra (errentablea), eta soldata horiekin ezin dela tankera horretako lantegi bat mantendu. Langileak ezin direla horrekin bizi... hori ulertzen dutela, baina gehiago nahi dutenak, beste mota batetako lantegi batetara joan daitezela. Baina, astean 44 ordu sartzen duen pertsona batek, neska gaztea izan arren, edozein lanetan, ez al du, lan horren produktoz bizitzeko eskubiderik?

bat batean

AITAK ESAN DU. "Viuda de Eizagirre" Zarauzko lantokia, langilerik gabe gelditu da. 12 kaleratu dituzte. Zergatik? Nagusiek esaten zutena ez onhartzeagatik. 16 bat dira lantokian: nagusiak, administraziokoak (familian gelditzen da dena), 2 neska gaxte, eta gure 12 langileak. Denak emakumeak. Denak baturik. Denak kalean.

Urtarrilean igo zieten soldata: 19.500 ingurukoa, Uztailean 4.000 pezetako gehiago irabaziko zutela aginduz. Baina, fetxa iritsi zen, eta nagusiek beste gauza bat proposatu zieten. Hauek ziotenez, zenbait pieza gaizki irtetzen ziren, eta honela gertatzen bazen, langileen erruz zela. Gauzak hogela prest zeuden soldata igotzeko, baina gaizki irtetzen ziren piezen balioa deskontatuaz. Langileek ez zuten onhartu. Lantoki guztian gertatzen bait da hori. Gainera, inungo kontrolik ezin zezaketen eraman, nagusiek beraiek esandakoarekin gelditu behar ziren. Beraiek nahi zuten erara.

Lan guttiago egiten eta gero geldia egiekin hasi ziren burruka aurrera eramaten. Nagusien erantzuna: zigorra. Aste bat lanik gabe (eta soldata zer esanik ez). Itzuli zirenean. "Prest zaudete lan egiteko?" Hltzezin nahi dugu. "Ez dago zer hitzegiterik, Bestela, kalera, berriro". Beste aste bat pasa ondoren, 17an agertu ziren. Galderak eta erantzunak berdinak izan ziren. Ondorioak hamabirentzat "carta de despido". Baina burruka aurrera doa. Asanbladan oinarriturik, langileak dei bat egin zioten Zarauzko lantoki eta herriari. 20 tailerretako partaideak agertu ziren, baita jendea ere. Herriko "caja de compensaciones" eskeiniatz, gainera. Zer bide hartu behar den denon artean erabakiko dute.

GIPUZKOA ETA BIZKIA TXAPELDUN. Bai, hala da, baina laneko istripuetan. Miloi bat baino gehiago gertatu ziren, iaz. Espainol Estatuan zehar. 2.229 langileek galdu zuten bizia istripu hauetan. Lanpostu arriskutsuenak: eraikuntza eta nekazaritza. Informe honek dionez, egun asko galdu ziren istripu hauk zirela eta: DIRUA. Pertsonalitate eta alderdiek protesta asko egiten dituzte "ezagun" bat hiltzen denean. Baina ez dugu oraindik prentsa-agiri bat ere ikusi langile hauen, 2.229 langileen heriotza salatuz. Noski lehen kasuan pertsona bat hil da. Bi mila eta piko haundi horretan langileak bakarrik. Eta langile asko daude...

ONDARRABI: BIZIMOLDEA ANKAZ GORA

200 milaren konponketa dela eta bajurako arrantzan lan egiten duten milaka marinela langabezian gelditzea arriskuan daude. Ondarrabiko herria bakarrik kontutan harturik, 700 lagun baino gehiago dira. 140 barku saldu beharra. Eta langabeziarena ez da problema bakarra. Bizimodu osoa aldatu beharko dute. Marinela hauen, eta bere familien, bizi guztiko bizimodua. 12 milaren barruan ezingo balute arrantzarik egin, lehorrean gelditu beharko lirateke. Agur, Itsasoa...

200 milaren arazoa

Txile eta bere eskabideak hasi zuten arazoa. Islandiak jarraipena eman zion Azkenik, orain dela 2 urte, Europako Ekonomiko Elkarrekin bereak egin zituen eskabide horiek; bere barnean dau den estatu guztientzat, alegia.

"Nahiz eta kezkatia izan proiektu hori ez zutela aurrera eramango pentsatzen genuen. Edo itxaropen horren barnean jarraitzen genuen" adierazten dute ondarrabitarrak. "80 barku ibiltzen gara legatzean. Kostatik 6 mila bitartean daude espezie guztiak. Egun batetik bestera, aurten, frantses guardakos- tak abisua eman ziguten: Ekainaren 29- tik aurrera ur horietan ezin genuela

arrantzarik egin. "San Pedro" eguna eta beste festa batzu zirela eta, Uztailen irten ginen. Nahiz eta piska bat urrutira- go jarri. Betiko lekuetara jo genuen. Ondorioak: 6 barku harrapatu zizkigu- te eta Baionara eramane. Hasieran geuden 20ak zirela pentsatzen genuen, baina ez zen honela gerta. Han ikusi genuen limitearen kontua zer gisakoa izan behar zen. Oraindik ez da juizioa egin, eta inon- go abisurik ez dugu izan".

80 barkuak ibiltzen ziren tokia gal- dua ikusiz gero legatzean jarraitzeko 25 -30 bakarrik gelditu ziren. Beste guzti- ak atun bila joan ziren. Arazoa hauze- zen: 200 mila horiek jarritz gero, kala guz- tiak harrapatuta zeudela ia urte osorako Urtarriletik Maiatza bitarteko denboran- zuen arrantza bakarrik.

Gipuzkoa, Bizkaia, Santander eta Asturiasek osatzen duten "Interfede- rativo"ko lehendakariak joan ziren Bai- onako bilerara. Donibane Lohitzungo arrantzaleen ordezkariekin hitz egin be- har zuten.

Urriren 2a

"Hortik zer zen ikusi behar genuen. Amuak eta "superficie" ba- karrik erabiliz, hiru hilabeteko erran- tza besterik ez genuen. Guri intere- satzen zitzaizkigun puntuak seinatuz. Karta bat ere egin genuen. Gure propo- samena hauze zen: 6 milako tokia ez ba- ligute kenduko gure aldetik prest egon- go ginateke espainol gobernuari kena- razteko beste aldeko arrantzaleei ko- bratzen dieten zerga (honuntza arraia exportatzen dutenean kiloko 20 pezeta ordaindu beharrean aurkitzen baitdira. Baina, haiek ez zuten onhartu. 12 mile- tan zehar zerbait uztea erabaki zuten. Frantses gobernuak oso ondo erantzun die Donibaneko arrantzaleei. Eta, egia esan, 12 milararen kontu horrekin itxa- ropen piska bat lortu genuen".

Frantses kostak bi portu ditu; Do- nibane Lohitzun eta La Rochelle. Azken portu honetan arrastrean ibiltzen dira gehienak. Besteak atunean. Frantziak li- zentzia batzu eman zituen. Denetara, 6 bakarrik Ondarrabirako. Lizentzi hauen barruan 30 barku ibiltzeko baimena zegoen. Baina Ondarrabitarrak erabaki bat hartu zuten: "Denok ala inor ez" eta konponketarik ez zuten onhartu.

Orain dela gutti Bruselasean izan da bilera nagusia, baina inongo berririk ez dute izan gure arrantzaleek.

Legatza harrapatzeko hiru sistimak

Ondarrabiko legatza oso ona da. Eta galestia. Kiloko 700 edo 800 pezeta balio du. Aberatsak bakarrik jan dezake- en arraoia dela esaten digute gure min- tzaideek. "Langileak arrastokoa, sare- arekin atzemandakoa edo kongelatua besterik ezin dute jan".

Baina ontasan honek badu bere arrazoiak, Hiru sistema erabiltzen dira le- gatza harrapatzeko: KANIBELA, PIE- DRAMOLA eta BOLANTA. Ondarrabin KANIBELA besterik ez da erabiltzen. Benetan artesanoa. 20 bat amua eta sar- dnak. 40 kilo sardina eramaten ditu bar- ku bakoitzak egunero. Bibero batzu direla. Esan dezakegu. Arrainak mante- nitzeko janaria botatzen dute. "Legat- zak sardinari kosk egiten dio. Sadinare-

Ipar Euskaldunen ezetza

kin batera amua heltzen du, eta arraina "en palmitas" ateratzen da. Oso metodo gargia da, eta arraina beti leku berdinean edukitzeko era".

PIEDRAMOLA: 500 bat amua eta 400 metro ditu aparejo honek. Urpean egoten da. Oso arrantzalea izanik, bi akats ditu: 1) barku guztiak erabiliko balute, denentzat tokirik eza. 2) Ekaizteaz galduko balitz, amuak urpean geldituko lirake, eta arrainak izurra egingo lituzketek. "Haserre asko sortukolukeela gure artean ikusirik; Ondarrabin galerazi egin genuen".

BOLANTA: Sare bat urpean. Ilunabarrean bota eta goizean bultzen da. Edo goizean bota eta ilunabarrean bil. "Ez dugu ikusi nahi ere. Bi akats haundi ditu: 1) Arraina mailatu egiten da. Burua mailetan sartzen duenean zakatza zabaltzen zaio. Egon ezin hartan dagoenean, arraina mugitu egiten da alde batera eta bestera. Azkenik hezurra hautsi egiten zaio, ea beste arrainek izuturik ihes egiten dute.

2) Galduko balitz, urpean geldituko litzateke eta, arraintzak izugarritzko problema edukiko zuen; inguruko guztiak bertan trabatuko ziren, usteldu..."

Beste metodo bat ere badago. **BUIA** deriten zaio. Kanibelelaren aparejo berdina du, baina espazio handigorekin. Piedramolaren akats berdina duela diote. "Ez dago lekuri denontzat".

"Sistema zaharra erabiltzen dugula esan dezake. Berritzeko bolanta erabil dezakegu, baina sarea algodoizkoa izatea nahi genuke. Orain "nylon" erabiltzen dute, eta honek akats asko ditu. Ez da usteltzen; arrainak trabatuta gelditzen dira, eta betirako sarea galdua da. Algodoia urarekin usteldu egiten da. Baina lan gehiago, eta gastua ere, esijitzen duelako, batzuek ez dute erabili nahi. Barku handiak erosi dituzte eta ordaintzeko diru arazoak dabiliz. Espeziaren desagertzea ez zaie ajolik. Guri bai".

Euskal arrantzaleen konbenioa

Bermeotik Ondarrabirainoko konbenio bat egin zen. Zer nolako sistimak erabili behar zituzten erabakia hartzeko. "Guk bete dugu, baina, hainbatek ez. Ondarrabin defendatu egin ditugu gure ura eta arrainak. Inork ez gaitu lagundu. Guardakostak guttiago. Frantses bat agertu zen behin sare, eta guztiz. Hura uretara bota genion, eta nahiko galeak izan zituelarik, zertxobait ordaindu beharrean aurkitu ginen. Baina geroztik inor ez da azaldu..."

12 milarena ez da legatzaren arazoa bakarrik. Atunena ere bai. Atuna atzematuko antxua erabili behar da. eta hau 12 mila horien barnean atzematen da. Zertxobait Orioko barreraino iristen da, baina oso gutti. Arrantzale askok 10 egun baino gehiago galduak ikusi ditute azken denbora honetan.

Orain atuna bukatu da. 6 barku joan dira Ondarrabitik Azores-a. "Orio, Getaria, Bermeo e.a. tik askoz gehiago".

Legatza guttiago kotizatzen zelarik frantses estatuan, lupila, iskila, eta antzekoak atzematen ibiltzen ziren Donibane Lohitzungo arrantzaleak. Barku asko desagertu egin dira, gainera "20 urtetik honantz ez da barku gehiago egin. Jendea lehorra doa. 6 mila ez badizkigute ematen, arrantza potentzializatzen da. Guri, Buiarekin ibiltzeko baime-na eman ziguten. Baitadenboralditxo batetan erabili ere. Baina, azkenaldi honetan ez".

Barkuak saltzen

Arrain gutti zegoela eta 6 barku saldu ziren Ondarrabian 200 milaren arazoa azaldu baino lehen. Azkelandi honetan beste 6 Canaraisera saldu dituzte. Barkuak 20 TMkoak dira, legatzalariak, 4 eta 5 lagunekin. Denek berdintu kobratuz. Soldata fijoerik ez dute. Itsasora ez balira, irtengo zentimurik gabe geldituko lirake, eta Seguridade Soziala, haurren ikastola, familiaren beharrak... bete egin beharrean. "Arrantzaleen semeak ez dira, gehienetan, ikastolara joaten. Ezin ordaindu honek eskatzen duena..."

Egungo arrantzale gehienak Ondarrabian behintzat, armadore-marinel dira. Egun baterako irtetzen dira. Horregatik, hurrutirago joan beharrak gauda bat bakarrik adierazi nahi du' gastu gehiago.

Atunetan ibiltzen direnak 8-10en bat egun pasatzen dituzte. Barkuak saltzen direnean, langileak ahal duten tokian lan bila, saiatzten dira.

"Pentsa, 2 lagun "basurero" sartu dira. Zenbait "Palmera" eta antzeko lantokietan—baina ez dago lanpostu ge-

hiegi, eta gainera ohitura falta zaie—. Beste batzu barku handietan lana aurkitu dute".

Gauza bat azaltzen zaigu garbi. 200 milaren konponketa gordeko balitz akabo! bajurako arrantza eta bajurako familiak. "Ez antxuak, ez legatza, ez atuna... ezin harrapa. Orain arte 30 barku bakarrik ibiltzen ziren 12 mila eta 200en artean. Baina atuna bukatu da, eta 50 barku gehiago gaude. Zer egin beharko dugu? Aparejoak elkarrekin trabatuko dia, tokirik ez dugu izango; zeren arraina dagoen tokia —neurri horien barruan— oso ttikia baita... Ez, ezin da. Donibanekeki konponleta batetara iritsiko bagina, prest egonen gindeke gogor egiteko beraien alde. Batzuek hainbeste aipatzen diguten huelga ere aurrera eramango genuke. Baina ez balitz honela gertatuko..."

Benetan gogorra arrantzaleen egoera. Inoren laguntzarik gabe. Itxaropena ia galduan... Gainera Ondarrabi, bere herria, poliki poliki utzi beharrean ikusten dira. Egiten diren etxeak oso garestiak izaten omen dira. Aberatsentzat, alegia!. Gazteak Irun-en bizi dira. Hainbat arrantzale goizeko Setan bere motorean gainean ikusteko posibilitatea oso erraza da. Etxe baten prezio "normala" 4 milioitik gorakoa izatea. Ehuneko 50 hutsik daude, udaran lokatzen baitdira... Ehuneko 80 emazteek ez du etxetik kanpora lan egiten. Beraientzat, subentzioarekin egindako pisoak 2.000.000 balio dute. Eta janaria... Arrantzaleak erantzuna nahi dute. 12 milakin konta dezakete ala ez. Bestela, galdera gogorrak egin beharko dizkiete bere buruei: Nora joan? Zer nolako lana izan?

PILAR IPARRAGIRRE

BAIONA, ANGELU, MIARRITZ

AUTOBUSIK GABE

Berriz ere S.A.B.B.-ko (Société des Autobus Bayonne, Biarritz) pertsonala greban da. C.F.D.T. sindikatak greba hau egitera eskatu du eta astelehen 3tik ari dira. Zuzendaritzak edo nagusiek ehuneko 50ek lana gelditu duela diote; baina 11 "line"etan autobus batek ere ez du zirkulatzen. Txoferrek garajeak gau eta egunez blokatzen dituzte; jujaren erabakiaren zai daudela. Dirudien lehene aldiz egin duten baino greba gogorragoa da.

Pertsonala eta zuzendaritzaren koskak

Egun oro soziedade honek 4.500 jende eta 2.000 ikasle Baionatik Miarritzera darama. B.A.B. (Baiona-Angelu-Miarritz) arras garrantzizkoa dugu. Orai arte soziedadeak autobusak kontrolatzen zituen, baina hiru herriek autobusak bere gain, bere kontrolapean jarri nahi dituzte. Soziedade honetako 22 pertsonak "akzioetan" sei miloi libera berri irabazten dute urte oroz. Denara 45 txofer da eta horietatik 37 greban, urriaren 3tik. Zergatik hautatu dute greba? "Oraingoan, dio grebista batek, ez dugu lana berriz hasi behar zerbaitek atxeman gabe, nagusiek gurekin eztabaidatzea onhartu behar dute!"

Biziaren ementazioak bere jornamelekin harrapatzea nahi dute. Beren ustez ehuneko 10-12 biziak goititu da, eta ez, Lehen ministrak, Barre-k dion bezala ehuneko 6,5 soilik.

Zuzendaritzak ez du sosene konturik eman nahi, bere posizioa biziki kilikan baita. Soziedade pribatu baten estatutoak ditu baina zerbitzu publiko bat betetzen, eta estatuak dirulaguntzak eskeintzen dio. Horrela departamenduak 380.000 libera, urtearen hasieran eman zion; uztailearen 74tik 76en bukararte ziren hutsak eta gibelamenduen betetzeko, harrapatzeko.

Bainan 1977ko ementazioez nagusiek etzuten mintzatu nahi sosik etzute la erranez. Pertsonalak, hiru urtetako komedia hori arras ontsa ezagutzen, hortakotz lana uztea eta greba bat hastea erabakitzen dute.

Udaberrian pertsonalak jadanik 8 egun greban egonak ziren. Orduan, ere biziaren ementazioak gibeletik harrapatzeko egina izan zen. Departamenduak zuzendaritza lagundu zuen; langileek la-

nari berriz lotu zioten. baina greban egonikako zortzi egunak nihoiz ez dira pagatuak izan.

Burasoak eta autobusak

Burasoak greba hontaz biziki huntatuak izan dira, bere seme eta alabek ez dute nola ikasletara (eskoletara) joanik.

Grebista batek zion: "Burasoei eta ikasleei egiten diegun kaltea ezagutzen dugu. Hori gogoan harturik guk lana urririk egitea proposatu dugu. Baina zuzendaritzak gure proposamena ukatu dauku; nahiago zuen grebista ez den pertsonalari lana egitea utzi. Hori, guk blokatzen ditugun autobusen berrartze-ko; autobusak gure segurantzak baka-rrak direlaket. Horrela guri greba izor-rraturik.

Angeluko burasoak S.A.B.B.-en bezero bakarrak dira. Hauk beste batasun batetzan (ORSEPA-n) biltzen dira. S.A.B.B.-ek, autobusen soziedadeak, ORSEPA asoziazioari ehuneko 35 ementatzeko eskatu dio; berdenboran S.A.B.B.-ek bere langilei jornameleko goititza ukatzen ziela.

ORSEPA-ko burasok "choc" hau gaizki irensten dute eta biltzar batetan S.A.B.B. akusatzen zuten; eta deusik egin.

Langileak greban ari baldin badira, ez da jornameleko ementazioak ukatzen dituztelako baizik, eta linea batzutan jende gutiegi delaket ere: "Jende gutiegi delarik, ez dezaten itxoin, gu fiteago ibili behar dugu, arrisku gehiago hartuz! Azken boladan argi-gorri (edo semaforo) gehiago jarri dute; eta azkenik jendeak ondorio guztiak pagatzen ditu".

Grebistak jukak kondentzen ditu

Ortiziralean, tribunalak grebistak okupatzen dituzten lokalak liberatzea agintzen du.

Bestalde, 500 libera amanda txofer-grebista guztiei; 500 libera okupatu duten egun BAKOTXANTZAT "propiedade pribatu bat hartzagatik; lanaren askatasuna hukitu dutelako ere".

Astearte goizean, Sous-prefeturan egin zen biltzarrean nagusiek fitsik etzute la ganbiatu, beste sos-laguntza berri baten zai zizirela, ohartu ginen.

Ortizirale goizean beste biltzar bat notable edo jauntxoekin zen: Baionako jaun-mera: Grenet; Angeluko Victor Mendiboure, Bokalekoa: Jean Abbadie; Miarritzeko errepresentante bat: Bordes jauna. Ferrere: Distrikteko serbitzu teknikoaren nagusia. eta Soudé jauna: kolektibidearen erabiltzen diren bideetaz istudiatzen ari dena.

Kontseilu Generalak problema honataz Pabeko "Nafarroako Parlamentuan" jin den astelehenean arituko da. Bistan delan, jautxoek grebistak bere lana berriz has dezaten nahi lukete.

Gaucan, sindikalistek grebistei galdegin die greba segi behar zenetz, hortakotz, hauteskunde sekretu bat apailaturik. Boza-molde hori onartuz, denak greba jarraitzeko ados eta prest daude.

Kontseilari general batzuek prefetari eskatuko diote hark autobusen arazoa astelehen Kontseilu Generalan aipa dezan. Hortaz grebistak akor dira, beren ustez, aterabide bat aurkitzen ahal da.

Oraingoz horretan dira.

KUKUSU

langabeziaren mamua gorpuzten

17an, arratsaldeko hirurak aldean 4.000 langile inguru bildu zen entrepresaren aurrean. Aurpegi guztiak oso serio, pankartak oraino tolestaturik isiltasun kezkarri bat nagusi, langile multzo hark ez zuen zerrikusi handirik beste manifestapenetan egoten den giroarekin.

Langile bat bozgorailuaz mintzatzen hasi zen kamioi batetik. Ez zeun mitinik bota, ez zuen deus ere esan bere adiskideak animatzeko, interbentzio guztia eguerdi hartan zer egin zuten ezagutzera ematera bihurtu zen. Izan ere, langabeziaren arriskua eta gosearen mamua hain errealka eta hurbilka direnean hitz nagusiak sobera daude. Bestalde, hura ez zen aurreneko bilera. Goizeko bederatzieta ere, beste asanblada bat egin zuten, eta oraingoan orduan erabakitakoa burura eraman ote zen ikusteko besterik ez zen.

"Bilboko abogaduekin egon gara eta ordaintzen ez digutelako eta 400 milioi zor dizkigutelako. 3.000 demandak entrepresaren kontra eraman dizkiegu. Baina nola triplikaturik egin behar den, 12 boluntario behar ditugu demanda horik makinaz idazteko".

Manifestapena nondik nora joan behar zen erakutsi eta kamioitik jetsi zen. Langileak Bilborako bidetik Sta. Teresa hauzora joaten hasi ziren, isiletan, pankarta batzuk destolestaturik. "Langile batasuna", "Sindikato Batasuna" "Langile batua inoiz ez zanpatua" "Millan atende, B&W no se vende", gero Barakaldo hirira ailegatzean, tio-vivo barraka estalien parean— ofizialki hauzoko jaiak baitira— pankarten texto horiek oihukatzen hasi ziren, B&Wko langile ez zen beste jende asko elkartu zoakielarik.

Udako oporraldietatik itzuli eta baka-zioetako paga ordaindu ez zientetik, hainbat asanblada eta bilera egin zuten. Eta bitartean iraileko alokairua, urrileko alde aurreko alokairua eta bizimoduaren igoeraren indizearen parekoa pagatzen ez zizkela ikusita, manifestapen horren bidez hasi dira bere problema kaleratzeko; bere egoera agertzearen orain baino lehen anitz aldiz egon dira alderdi eta zentral sindikalekin. 14ean ere entzerrona bat egin zuten.

Foruen plazara ailegatu zirenean, manifestapena askoz ere handiagoa zen eta jendea ugariago. Behin herri gztian barrera ibili ondoren, Barakaldo guztiak bere problema zein zen jakin zezan, eta zertan zetzan hau zehazki esplikatu zieten.

"Langile bakoitzari entpresak 90.000 pezeta zor dizkigu, hots, 450 milioi orotara. Baina hori grabea bada, areago da entpresa geroago eta deusezago dela lan postu bat garantizatzen.

Entrepresarientzat, kinka garaitzeko bide bakarra enpleguaren erregulatzeko expeditente baten bidez, guretarik 200 langile kalera egotzea da. Baina gure problema ez da geurea bakarrik, beste anitz entpresak ere berdin samar dago, eta zoritxarrez are gehiago egonen dira. Horretarako, gatazkarako, bide batzu jarri behar ditugu. Hasteko entpresaren markoa gainditu; kinkatan dauden entpresen plan mankomun bat egin zezatela; eta gatazka plan horren alde dauden alderdi eta sindikato guztin batasuna lortu; manifestapenak eta entzerronak egiten hastea, eta egunero geure egoeraren eta burrukaren berri ematea boletinen bidez" "Viva la unidad de la clase trabajadora" eta "Gora Euskadiko langileria" "langile batua inoiz ez zanpatua" oihuez bukatu zuen.

Baina manifestapen horren berri ematea inportatea bada manifestapen hartan goazela "16 delegatu" famatu horietarik batek esan zizkigun gauzak guretzat are inportanteago dira ezagutzera ematea. Entrepresaren egoerari buruz "ekipo ondasunak" lur jo dezan ezin argikiago mostratzen baitute nolako bideak erabiltzen ari den entpresa.

B&W azken garai honetan gauza guzti arraroak gertatzen ari dira. Beste egunean, adibidez, aduanetkako agente batek en-

trepresa denuntziatu zuen eta exportazio guztia blokeaturik gelditu zen. Hori guretzat putada bat da, egoera honetan. B&W nahiko exportatzen baitu. Horregatik saiatu ginen enteratzen ia zergatik denuntziatu zuten eta denuntzia hori Gabriel Ibarak, Jaberren anaiak, eta entpresako kontseilariak egin zuela jakin geneuen.

Zergatik egin zuen hori? Ba, guretzat argiki dago; Epe luzerako errentagarri eta onuratsu bada ere entpresa hori arruina-tzeko interes handia dutelako. Hori egiten bada, "Ekipo ondasun" ez gainera tubo fabrika ere pikutara joanen da hango 800 jubilatuak hona pasatu beharko zutelako.

Eta hemen gauza arraroegiak gertatzen ari dira. Estatu guztiko edozein probintzietan entpresa bat solbentziarik gabek deklaritzen denean inddemnizazio bat eta hiru hilabeteko alokairua ematen dute. Bizkaian, ordea, ez. Indemnizazioa bakarrik. Zergatik hori? Ba, dirudienez, delegatuaren gauzaren bat omen dela diote, baina harritzekoa da, benetan.

Iskanbila hau aurrera doan heinean, batsuna geroz eta premiatsuago dugula konturatzen gara. Hargatik lehenago konturatzen gara. Hargatik lehenago, sindikatoaz gain 16 delegatuen ordezkari-ta bat muntatu geneuen; orain, garrantzia handiago emateko Erakunde batu bat egin nahi dugu, 60 lantegi delegatuekin gero fabrikak komite bat egin dezagun 12 ordezkari-ekin. Denok bat gatoz, problema bakarra zera da: LAB eta CCOOek lista irekietan izena bakarrik jarri nahi dutela, baina UGT eta STVek izenaren aldamenen zein sindikatotako den.

Jatetxea

ALDANONDO

SAGARDOA — TXAKOLINA

DONOSTIA

Urrt. 412852

K. EUSKAL-HERRIA-6

AMAÑA HAUZOKOAK, BERRIRO BURRUKAN. Dela hilabete bat gure aldizkari honetan Amaña, Eibarko hauzo honen arazoan berri eskaini genizuen. Gaur ere, albiste dugu hauzo hau. Urriaren 7an ekin zioten berriro gasolineraren aurkako burrukari eta, oraingoan mota berri batez. Ilunabarrean, hauzotar guztiek kalera irten eta zirkulapena moztzen dute. Haiek zabalduriko agiri batetan diotenez, honek suposatzen duenez kontziente dira, baina nola edo hala beren eskakizunak Udaletxearen belarrietara irixi arazi nahi dituztenez ez dute beste irtenbiderik.

Irailaren 3an, lehergailu batek txikitu zuen herriak nahi etzuen gasolinerari. Baina berriro ere ekin diote lanari. Honen aurrean, hauzokoek hau diote: entzun gaitzan eskubidea dugu, batez ere gure bizitza arriskutan jartzen denean. Zuen konprensioa itxaroz eta eragozpenegatik barkamena eskatuz, zuen laguntza eskatzen dizuegu. **GASOLINERARIK EZ! PARKE TA LORATEGIAK BAI!! LANGILE HAUZOENTZAT KULTURA !! UDALETXEAREN DIMISIOA!!**

Eskakizun hauekin, auzotar hauen egora garbi ikusten da. Lehengo aldiz hitzegin genuenean hauzo honetaz, esaten genuena hauxe zen: "jauntxokeriari erantzuna" Gasolinerari santu horren kontuan amaitu zirela pentsatzen genuen, baina tamalez ez da horrela gertatu. Zer egin behar ote dute. Kontu honekin bukatzeko?

M.C.E.REN MILITANTE BAT ERAILA. Miguel Grau "Movimiento Comunista"ren militantea eraila izan da, Alicanten. Valenciako "DIA-DA"ra dei egiten zuten kartelak eranstean ari zenean, piso batetatik ladriloa bota eta, buruan jo zuten. "Fuerza Nueva"ko partaide bat da "ekintza" honen egilea. M.C.koek erresponsabilitateak eskatzen dituzte, eta beraiekin sensibilizatuta dagoen jende guztiek. 41 urte daramatzagu estatuan honelako "ekintzak" jasaten. Kasualitatez, egileak oso "ezezagunak" gertatzen dira beti. Eta nekatzen ari gara. Hasarre bizi-an jarri baino lehen egile horien preso hartzea eskatzen dugu.

LIZARTZAKO ITSUAREN OMENEZ. 25 urte dira Kaxiano Ibarguren, "Lizartzako itsua" Gazteluko festetara bere soinuarekin joaten dela. Hau dela eta, Gazteluko herriak, bertako gazteriak antolatuz, omenaldi bat eskaini zion hilaren 16an. Goizenan bmeza ospatu zen. Bazkalatzera 250tik gora lagun bildu zen. Haizkolariak—bi berastegiak bi gazteluarren kontra— lehenek irabazi zutelarik, harrijasotzaileak —Endañeta eta Perurena— eta bertsolariak— Lazkano, Agirre, Lizaso aita-semeak, Attola, Egileor eta Garmendia —izan ziren egunean zehar. Goiz-arratsaldean omenaldi honetara, jende asko bildu zen: Gazteluko gazteriak jakin zuen festa ongi antolatzen. Horrenbeste merezi du hainbat herritako festa bere esku soinuak alaitu duen gizonak.

NORBAITEK ESAN BEHAR ZUEN. Ikusiko duzuenaz, normalean ez dugu agiririk argitaratzen azkenaldi honetan. Baina aste honetan jaso dugun honek merezi duela sute dugu. Bazen norbaitek gauza hauk esateko garaia. Beraz, bihoa oso-osorik:

EUSKAL EZKERTARREN AGIRIA. Hemen behean izenpetzen duten euskal alderdiek, euskarak jasaten duen diglosi-egoraren larriaz jabeturik eta gure hizkuntzak behar duen aurrerakada lagundu nahirik, ondoko hau jakin erazten dute:

1— Zenbait euskal parlamentariaren esanak gaitzesten dituztela (ikus "Deia" n. 67). Orduan boroiek esan zutenaz, "es posible que la minoría vasca presente alguna enmienda en euskara o tenga alguna intervención en el parlamento en euskara, aunque todavía no está nada concreto sobre el tema, dado que es un idioma bastante complicado". Gure hizkuntza ez da beste hizkuntzak baino zailago; eta Udako Unibertsitatean ikasgai guztiak ematen dira gaur euskaraz.

Besterik da gure herrian izendaturik izan diren parlamentaririk gehienak euskaraz ez jakitea; eta hori dela-eta, erdaldunen izenean mintzatzeko erdaraz jakitea beharrezkoa den bezala, euskaldun herriaren ordezkari izateko ere euskaraz jakitea beharrezkoa da.

2— Agiri hau izenpetzen alderdiek uste dute, hain zuzen, ezin daitekeela onhar Euskal Herrian gaur dauden bi hizkuntzak, euskara eta erdara, ez dakizkien parlamentaririk.

Eta helburu honi buruz hau porposatzen dute:

a— Hemendik aurrera, euskaraz eta erdaraz ongi ez dakien Senadorerik eta Deputaturik ez presentatzea.

b— Euskara bizirik dagoen eskualdeetan, era berean, alkatetzat euskaraz eta erdaraz ongi ez dakienek ez presentatzea.

c— Jokabide hau onhartzen ez duten alderdiak Euskal Herriaren aurrean salatzea.

Euskadin, 1977ko Urriaren 12.

Izenpetu dute: LAIA, HASI, ESB, EIA,;

OHARRA: Nahiz Iparraldeko politik-egoera egun desberdina izan. Jazar taldeak Agiri hau ontzat ematen duela jakin-erazten du.

Batzordearen izenean.

HIRUGARREN "AMNISTIA"

Hiru. Bai, hiru "amnistia" eman dizkigu Suarezen gobernuak. Ez dira gutti. Noski, eskubitarrek haserretzeko badituzte. APkoek "azkenekoa" izan dadila eskatu du. Ez gara harritzen. Guk ere hori berbera nahi genuen. Azkenekoa izatea. Benetako amnistia izatea, alegia. Baina ez. Orain ere hirugarren "amnistia" eskaini digute. Ezer ez gehiago. Hainbat iraultzaile gartzela barruan uzten dituen "amnistia". Torturatzaile, erahiltzaile eta antzeko jendeak eskatzen dituen "amnistia". Erresponsabilitateak eskatzea herriari uko egiten dion "amnistia". Gobernuak pozez. Eskubitarrek zer esanik ez —azkenekoa izateko probabilitate asko baitditu. Eta, zoitxarrez, oposizioko alderdi "maioritarioek" ere agertu dute beren alaitasuna. Aurrera!... Dirudienez, gu bakarrik gelditu gara triste...

"Amnistiak" onhartu dituenak

Aldez aurretik pentsatua zuten fetxa baino lehen, onhartu da Ucdren eta oposizioko alderdi "maioritarioen" amnistia proiektua. Amnistiaren Astea zela eta, ETaren ekintzak, herriaren ezinegon eta hainbat gauzak kondizionaturik, fetxa aldatu zuen gobernuak. Hona amnistia! esan ziguten. Eta gu, hasi ginen aztertzen...

Deihadarka iragarri zigutenez, Euskal Herrirako aproposa zen amnistia hau. Euskal preso, atzerriratu, eta estraiatu guztiak hartzen dituen amnistia. Ji, ji. Hala izango da, Baina, noski, Euskal Herria nahiz eta berezitasun asko ukan, hgori ez diogu ukatzen—bizimolde, ideologi, pentsakera eta era desberdinetako jendeaz osaturik dago. Gure gizarateak sortutako preso sozial asko dugu, eta horiek irakurri dugunez "amnistia" tik at gelditzen dira. Bueno, ez di-

tugu kontutan hartuko.

Preso politiko guztiak sartzen omen dira. Zoritxarrez gauza ez da hain garbia. Euskal GRAPOak ere baditugu. Eta hauek ere, "amnistiatik" at. Hori Ibarren kasoa aparte utzi dutela kontutan hartu gabe. Atzerriratu guztiak: Zer nolako seguritatea eskieintzen die espainol gobernuak? Eskubitarren mehatxak lan egiteko oztopo ikaragarriak... Gauza bat gelditu da garbi. UCD eta oposizioko alderdi "maioritarioek" beren barkamen osoa eskaitzen diote. Alai bihotzak!

Emakumeak gizaratearen erdia baino gehiago direnez gero, eta bere pekatua mundu bezain zaharra denez gero, baztertuak izan dira. UCD eta alderdi "maioritarioen" barkamen haundia ez zaie iritsi. Langileez zer esanik ez. Total, denak zaku batetan. Ez dute ezer ulertzen. Neurri politiko on baten ahalmenak ez dituzte kontutan hartzen. Kaka!

Euskaldunak errazistak garela behin baino gehiagotan entzun ahal izan dugu. Internazionalismoa aipatzen dugunean, geure gauzak bakarrik kontutan hartzen ez ditugunean, oportunista deitzen digute. Bueno, bah. Esan dezatela nahi duena. MPAIC, GRAPO, UMD, "Bultó Kasoa" Errepublikako jendea, espainol estatuaren barnean dauden nazio zapal dutakoak, preso sozialak eta hainbat gauza baztertzten duen "amnistia" ez digu amor emango. Ez, hori ez da amnistia. Herri horietan zapaltzaileei barkamen eta askatasun osoa ematen dien "amnistia" are guttiago.

Ahantzia uztea iraganeko gertarak eskatzen zaigu. Bai, prest gaude. Horretarako gauza bat eskatzen dugu bakarrik. Amnistia. Barkamenik gabe, askatasunaren aldeko burruka onhar dezatela, gure duintasunari ohore eginaz. Herri zapaldu guztien duintasunari—espainol estatuaren barnean denak baikara herri zapalduak, eta ondo gainera—.

HUENTZAT INDULTORIK ERE EZ

Espero zen bezala, "amnistia" berriak preso sozialak bazterturik utzi ditu. Eta preso sozialak, borrokarri jarraitzea beste irtenbiderik ez dute.

Honela Martuteneko hamasei preso sozial gose greban hasi ziren ostiralean, bi politikoek ere —Aldanondo eta Torregarai— bat egin dute beraiekin. Behar baldin bada amnistia eta askatasunarengatik, banan banan hilko direla diote. Bost lagunek zauritu egin zituzten bere buruak. aurreko ostegunetik ostiralera egin zuten bezalaxe.

Bestalde, Basauriko beste lau preso ospitalera eramanak izan ziren astearen haseran; bi koltxoi mueileak irentsi zituztelako, pastila gehiegigatik bat eta laugarren gose greban dagoelako. Malagan eta estatuko beste toki batzutan ere etangabe ari dira preso sozialak borrokan.

Azken orduan jakin ahal izan dugunez, asteazkenean, hilaren 13an preso sozialei indulto bat eman diezaieten proposamen bat aurkeztuko zaie Gorteei. Proposamen hau honela mamitu da: Barcelonako abogadu penalista talde batek, sozialen egoeraz kezkatutik, bilera batetarako deia egiten zuen. Hartan ostiralean, hilaren 15ean Madrilen prentsaurreko bat egitea erabaki zen. "Reforma penitenciaria" taldeko funtzionarioak, "Justicia democrática"ko juezak, hiru parlamentario, COPELeko ekspresoak eta presoek senditarrak bildu ziren prentsaurreko horretan. Jendea sensibilizatzeko kanpaina bat egitea alde batetik eta Gorteei aipaturiko proposamena egitea bestetik erabaki zen. Proposamen

hau. lehen esan dugunez, indulto bat ematea —Bandressek esan zigunez, amnitia eskatzea baino errealistagozat jo zen hau— eta baita, neurri ekonomikoak eskatzea —“Subsidio de desempleo” ren antzeko zerbait. Gartzelatik ateratzen direnek berriro ere bizi ahal izateko lapurretara jo beharrik izan ez dezaten.

Asteartean, hilaren 18an, proposamen hau nola aurkeztuko zen Gortean erabaki gabe zegoen oraindik; alegia, lege proposizio bezala —honela gehiago luzatuko litzateke prozedura —edo Gobernari Administral neurri bat eman dezan eskatuz .

Dena dela, porposamen horri hiru parlamentari taldek —euskaldunenak, katalanenak eta PSOerenak— emango diotela babesa espero da.

EGUNGO “DEMOKRAZIAREN” DEFENTSAN

Suarezen gobernu eta oposizio alderdi “maioritarioek” beraien demokrazia defenda dezaten lege batzuren bila dabilta. Oso kurioa da. Lege horien proiektuak irakurri orain dela hiru edo sei edo 25 urte atzeratu garena dirudi. Egun jarri nahi dizkiguten terrorismoa-ren aurkako legeak “Masones, comunistas y separatistas” en aurkako legeen antz izugarri duela dirudi. Edo, urte batzuren ondorengo “ley de bandidaje u terrorismo” eta gertuago gelditzen zaiguna “ley antiterrorismo” famatuarekin. Berdinak direla dirudi. Etxe miaketak (beraiei komeni zaienean) dententzioak nahi duten denbora luzatzea, inkomunikazioak, telefono eta eskutitzen kontrolak, komunikabideei gauzak argitaratzen debekatzea eta aber.

Hitz ederrekin ornitzea alperrik da. Lege hauek “terrorista” ren aurkakoak izan behar dute. Eta denok dakigu, agintariei komeni zaien momentuan, zein diren “terrorista” horiek. Denok jasan dugu legearen fruitua. Batzuk besteak baino askoz gehiago. Eta ez da hain erraz ahazten.

“Pacífico disfrute de las libertades” diote beste apurtatu batetan. Pakea, askotan— gehienetan— zeinen zerbitzutan dagoen badakigu. Beste hitzik ez genuen entzuten Francoren ahoz. Pakea, pakea, pake santua.

Eta bai, denori gustatzen zaigu paken bizitzea. Inori molestatu gabe. Baina guri ere besteek ez diezaigutela molesta, noski! Ondo goaz. Munduan zehar dauden “inequívocamente democráticos” estatuen arauera; Alemania izango al da horietako bat? Edo Frantzia? Edo Ipar Amerika? Egunak irakurtzea aski zaigu hauen “demokrazia” zer den jakiteko. Ez, eskerrik asko.

ERAIL BAT ETA 2 TIROZ ZAURITU KONTROLETAN

Kontroletan, bai. Guardizibilak urduri samar zeuden. Gonzalo eta Jabier Pequeño Moyano kotxe baten barruan zihoazen. Egunkariak diotenez lapurtua. Gutti axola. Kontrola ikusteko posibilitate gutti izango zuten, edo beldurak bultzatu zituelako aurrera pasa ziren. Denbora guttirako. Tiroz detenturik izan ziren. Gonzalo 21 urte hila, Jabier 16koa zauritua. Lutzanan (Bizkaia) gerta. Akaba.

Ordu laurden bat beranduago gertatu zen beste kasua. Juan Antonio

Igarza bere kotxean zihoan—hemen ezin lapurketarik aipatu— eta, poliziak dioenez, zeharka-meiharka “Cuartel de Garelano” pasa zuela, Guardiazibilek geldierazteko bere atzetik jo zuten. Hobeto lortzeko lau aldiz disparatu zuten “con intención de alcanzarle en las ruedas” baina lepoan sartu zioten bala. Beren go-go bete zuten. Gelditu zen. Ia betirako. Aste hauetan ETaren ekintza salatzen alderdi politikoek lan asko ukan dute. Orain, kontrol hauetan gertatu zena “normalizat” hartu beharrean aurkitzen gara, prentsa-agiriaren arauera. Demokrazia iritsi da. Hilak eta zaurituak gertatzen direla? Zorritzarra.

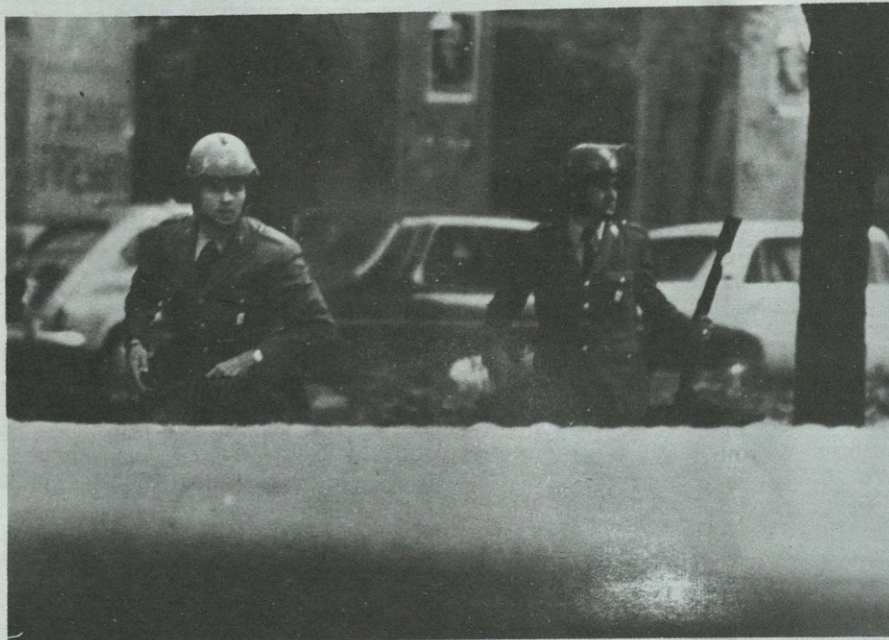

AMNISTIA ASTEA

Gobernuak eta alderdi "maioritarioek" uko eginarren, Amnistiaren Astea egin da. Noski, oztopoak haundiak izan dira ekintza guztiak 41 urte hauek eman dituguten ohituraz ospatu ditugu. Gris, gris ikusten ziren gure herri eta hiriko kaleak. Gipuzkoan. Beste probintzietan aste hau atzeratzea erabaki zuten. Donostia, Errenteria, Motriku, ... Karreral, kolpeak, tiroak... Beti bezala.

hau, egungo lege guztiak bezala. harri-garria da: argazkiak ateratzea debekatzen du, baina argazki hauen argitaratzea ez. Orain dela 22 urte egin delako iango da. Egun argazkilariei beren lana betetzen uzteko aldatzekotan dabil-tza. Hala eta guztiz, gure argazkilaria 500 frankoko multaz zigortu dute. Bere eskubideak ezagutuz, Philippe Etcheverry Parisgo Tribunalera jo du. Salvador Grau Lloret honi, harmekin batera, jil behar zituen preso politikoen zerrenda harrapatu zioten. Zerrendan agertzen zen lehen izena Migel Angel Apalategirena zen.

zela pentsatuz, eta berari amor ez ematea espainol gobernuarekin bat egitea zela ikusirik, estradikzioaren arriskua garbi azaltzen zitzaigun. Horregatik, hil honen 14ean, nahiz eta defentsa abokatuek eskatu, juizioa ez zen aurrera eramane. "Apala" ez en agertu. Inork ez daki non dagoen. Egunkarietan bere hitz haustea salatua ikusi dugu. Baina, nork hautsi zuen lehenengoz? Orain "busca y: captura"ren ordena eman du frantzes gobernuak. Espainol gobernuak, bere aldetik, "amnistiatic"at utzi du Ibarren kaso. Eskubitarrek mehatxuak bota dizkiote. Uncetaren hiletetan e.a. eta Gauzak ilun ditu "Apala" k. Burges le-gearen aldetik, behintzat.

27 EUSKALDUN POLITIK BABESIK GABE

Frantzes gobernuak euskaldunekiko egunera hobeto portatzen ari da. "Apala"ren kasuan ez ezik, beste 27 euskaldunenean ere bai. "Anai Arteak" tramitatua izan arren, politik babesu ukatu egin die. Hegoan sekulako demokrazia giroan bizi garela ikusirik, noski! Zertarako nahi dute politik babesu? Biburrikeriak egiteko izango da. Beraien alderdi politikoko debekaturik daudela? Eta guri zer arraio? Haiek jakingo dute zergatik. Eta bestela, ideologiz aldatzearekin nahiko dute. Eskubitarren beldurra dutela? Bere kontua da. Giza-eskubideak ukaturik dituztela? Gaiztoak dire-lako. Demokratiko eta askatzaile den frantzes gobernuak izenpetua.

ARGAZKILARIEK SUERTE TXARREZ

Bai, hala da. Nahiko suerte txarra izan dute gure argazkilariek aste hone-tan. Alde batetik Luis Mitxelena. Bere lana betetzen ari zenean deteni-tu zuten. "Inkontrolatu" talde bat aurkitu zuela pentsaturik, haiei argazkiak ateratzen ari zenean. Komisariara eramane zutenenantaldea hura polizi sekretarena zela jakin arazi zioten, eta argazki-ak kendu.

Juezaren aurrean deklaratu ondoren kaleratu zuten. Momentuz, ez dakigu on-dorio gehiago izango duen gertaerak.

Beste argazkilaria bat ere trantze txarretan ibili zaigu. Philippe Etcheverry (ENBATA, PUNTO y HORA eta Z.A.-ren argazkilaria) Harmekin harrapatu-tako Salvador Grau Lloret eskubitarra-ren juizioa zela eta Baionako hauzitegian argazki bat ateratzeko prest zegoen Phi-lippe. Frantzes legeak debekatzen duen momentua (debateena, alegia), pasata egon arren detenitua izan zen. Lege

"APALA" K ANKA EGIN BEHAR

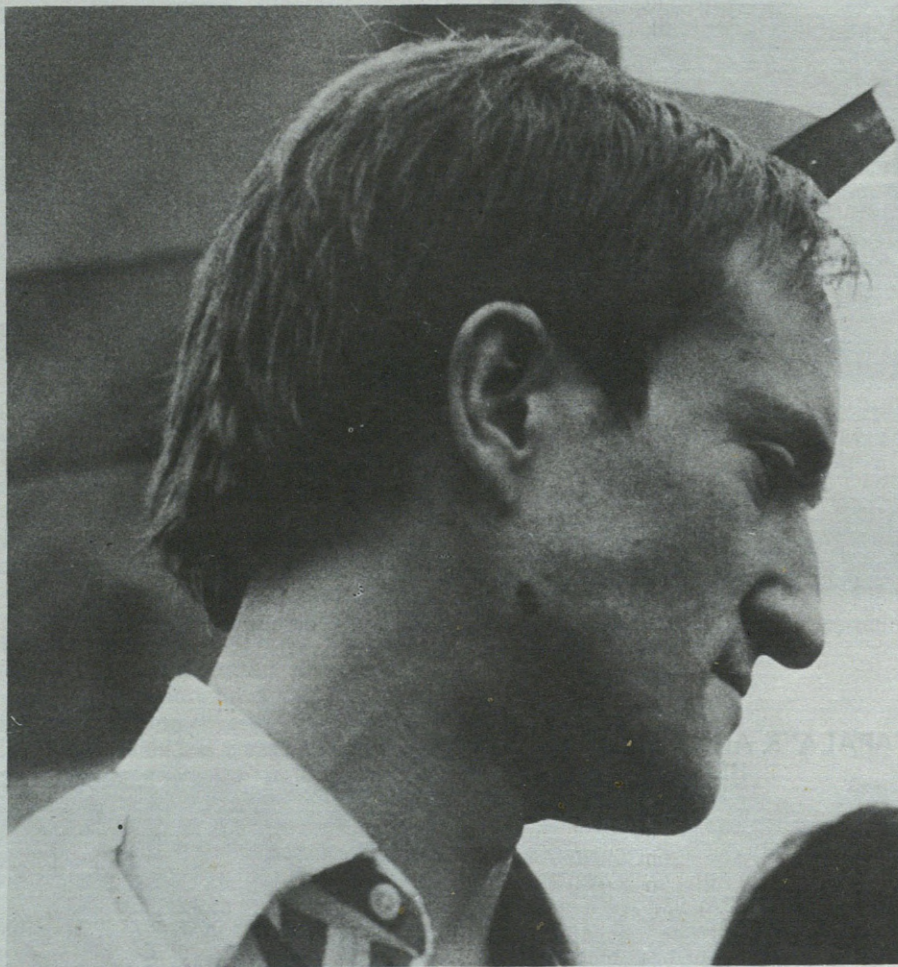
Urriaren 14erako zegoen alde z aurretik pentsatua juizioa egitea. Ez, ez zen egin. Migel Anjel Apalategi ez zen agertu ta juezek "Apala" agertu arte "si-nedie" suspenditu egin dute. Baina ho-nek oztopo ugari du bere bidean. Poli-tik babesaren paperak ematekotan ziren. Gose greba uzteko etan zizkioten hitzak hori adierazten zuten. Gero, juizioan es-kutitz baten bidez ere, era berean. Bai-na "Apala" k askatasun probisional lortu zuen; egunerokoetan politik babesu lortu zuela, ez zuela, ia lortuta zegoela aipatu zuten. Jendea lasaitzea lortu zu-ten, guttienez. Eta, azkenik, inongo paperik ez zioten eman. Lau hilabeteta-ko epea bete zen inongo komunikazio-rik hartu gabe. "Implicito" ki politik ba-besa ukatu egiten zion frantzes gobernu-ak.

Gauzak honela ikusirik "Apala" an-ka egin beharrean aurkitu zen. Politik babesu ez ematea arrazoi batzurengatik

SARASKETA

SOLASEAN

Oihartzungo euskaran mintzo da. Hasieran ez zuen magnetofoiaren aurrean hitzegin nahi; baina laster ohitu dela dirudi, lagun zahar bat bezala aritu bait da. Egun hauetan lortu du "legalitatea"—elkarrizketa egunean oraindik "ilegala" zen eta Noruegan utzi zuen estrainamenduko lagunaz —Tupaz—biziki gogoratzen da.

Hemeretzi urterekin hartu zuten ETAnko liberatu bezala, bere laguna —Etxebarrieta— Benta Haundin gorputz geratu eta gero. Egun LKiko militante da.

Berak idatzi zuen lehenengoz —gaztelaniaz— "amnistia ez da negoziatzen, herria ari da lortzen" Puerto de Santa Mariako presoek eginiko agiri batetan.

— Gartzelan bederatzi urte pasa, Noruegara eraman izan eta gero, hilabete gutxitara, honuntz izultzea txoke haundia izan ahal da zuretzat.

— Neronentzat ez da txoke haundia izan ez Noruegara joatea, ezta honuntz itzultzea ere. Nere inguruan bizi direnak hobekiago konturatu direla hortaz uste dut.

— Baina duela bederatzi urteko egoera et oraingoa erabat diferenteak dira, ez? Gartzelatik asko jarraitu al duzu eboluzi hori?

— Batez ere azken hilabetetan jarraitu dugu. Eta nola denontzat esperientzi berria izan den ehun-berrehun mila lagun artean aurkitzea adibidez, uste gabea izan da; baina denontzat, barruan egon garenontzat eta kanpokoentzat.

Hamalau urtetik ETA inguruan

—Noiz sartu zinen ETAn?

— 1965ean ETAn sartu nintzen. Baina aurrez, hamalau urtez geroztik, ETAn inguruan nenbilen, nahiz eta hamasei urterarte militante bezala ez aritu.

—Nola sortu zen zuregan kontzientzia politikoa?

— Kontzientzia politikoa problema nazionalaren bitartez sortu zitzaidan. Begietatik, belarrietatik, azaletik,... hartu nuen errepresio horren kontzientzia. Eta oso gaztetatik hasi nintzaion errepresio horri kontra egiten. Sarritan kontatu dut hau: hamaika urterekin, kolegioan, "GORA EUSKADI ASKATUTA" idazten genuen blokeko orritan eta, gero, portaletan banatzen genituen.

—Eta hortik aurrera zuren eboluzio politikoa nolakoa izan zen?

—Askok —edo batzuek— pentsatzen dute ETA zahar hartan metrailetetan bakarrik pentsatzen genuela, baina ez da egia. Orduko ETA eta gero egon direnak ez dira berdinak izan. Geroztik egon direnak ez diran inondik ere aurreratua goak izan zenbait gauzatan.

Ni, kalean, marxista leninista izateko asmoz eta gogoz nenbilen. Eta ez ni bakarrik, gure erakundearen direkzioa eramaten zutenak ere bai. Prueba zera da, Burgosko Prozesoko garaietan espetxetan ginen preso gehienok ETA VI Biltzarren alde azaldu ginel.a. Gero, lehendabizi VIaren alde jo zuen zenbait Varen alde jarri zen. Baina hau jartzen dizute esanplu bezala, hain militaristak ez ginel.a adierazteko.

Erakundea langile bihurtu nahi

—Esan duzu kalean zure burua marxista-

leninistatzat jotzen zenuela. Zer ideologi-
zuen ETAk momentu hartan?

—Orduan lan garrantzitsuena propagan-
dakoa zen: horretan saiatzin ginen, eta
ez zen batere erraza propaganda egitea.
Ni erori aurretik—Etxebarrieta hil
aurretik —gauzak asko aldatu ziren.Ordu-
rako asko hitzeginda ginen gu, batez ere
Etxebarrieta eta ni, langile erakunde
bihurtu behar ginela; erakundea lantegi-
etako milintanteenpean jarri behar ge-
nuel. Ordurarte erakundea aparato eta
akzio militarren menpean jarrita ze-
goen. Konturatu ginen iraultza egin be-
har genuela erakunde barruan eta propa-
ganda aparato hori, militar erakunde
hori, "Frente Obrero"ren pean jarri be-
har genuela eta langile erakunde bihur-
tu. Gauza hauk ez genituen oso garbi
ikusten, nahiz eta pixka bat saiatu ikas-
ten.

Nik hamazortzi urterekin irakurri
nuen Leninen "Zer egin" baina ez nuen
fitsik ulertu... oso gauza gitxi.

"... Etxebarrieta nik orain arte ezagutu dudana
iraultzailerik zintzoena zen".

Baina bi dato hauetatik uste dut i-
kaskizun asko atera daitekeela: batetik
irakurri egin nuela, bestetik, ez nuela
ulertu, bainagauza biak hor daude.

— Gauza horietaz ohartzen zirenen arte-
an Etxebarrieta aipatu duzu. Zer jende
gehiago konturatzen zen arazo horiei
buruz?

—Beno hau elkarrekin hitzezin genuen
gauza zen, baina honelako ikuspegi ba-
tetatik jarraizezan garai hartako direk-
zi osoa prest zegoela uste dut. Geroztik
gertatu ziren, Etxebarrieta hilketa.
lehendabiziko mobilizazioak Euskadin
—mezak,— Manzanasen hilketa... Gure
erakundearen eboluzioa gertakizun hau-
ekin pixka bat moztu egin zela pentsa-
tzen dut: baina, bestetik, gertatu ziren
eta ez zen kasualitatea izan; gure era-
kundean zeuden kontraesenen ondorio

zen. Nahiz eta asmo on batzuk izan, bes-
teak ere baziren okerrak, eta elkar jo-
tzen zuten. Prueba zera da, gure era-
kunde osoa errepresioak jo eta txikitu
egin zuela 69an, eta hori ez zen kasuali-
tatez gertatu. Ez zen gure asmo onenga-
tik gertatu, gure ekintza txarrengatik
baizik.

Etxebarrieta, iraultzailerik zintzoena

—Etxebarrieta ongi ezagutu zenuen. Zer
esan dezakezu berari buruz?

—Urtebete ibili nintzen berarekin. Nik
orain arte ezagutu dudana iraultzailerik
zintzoena zen. Bere hilketa Euskadiren-
tzat desgrazi handia izan zen; gu denok
asko galdu genuen hilketa horrekin. Pentsa-
tzen dut ETAk izan dituen eragozpe-
nak erraztu egingo lirakeela hura bi-
zi izan balitz..

— Lehen aipatu dituzu zuen erakunde-
ak zituen kontraesanak Berehalaxe ohartu
al zinen horietaz? Zenbaiterainoko zeri-
kusia izan zuten hortaz konturatzeko
Etxebarrieta hiltzeko eta zure eror-
ketak?

—Ez da erraza esaten. Eboluzio bat
ez da zuzena izaten eta atzerako
pausoak ere izaten ditu. Baina baietz
pentsatzen dut, efeko handia egin zi-
dan haren hilketa ere nere erorketak,
ezta? Dudarik gabe, lehen momentutik
hasi nintzen pentsatzen defekto horie-
taz. Neure buruari galdezka hasi nintza-
ion.

—Eta Manzanasen hilketa zer pentsatu
zenuen?

—Manzanasen hilketa ezagutu nuenean
poztu egin nintzen. Ez nueb txanpana-
kin zelebratzeko aukerarik izan, baina...

— Baina aukerarik izan bezenu, zele-
bratuko zenukeen...

— Bai.

—Bere eskutatik pasatakoa al zinen.?

— Ez, baina kaletik ezagutzen nuen. Hil
zutenean poztu egin nintzen, baina oro-
itzen naiz handik egin batzura nere
gurasoei, bixita batetan, honela esan nie-
la: "Así no vamos a ninguna parte".
Langileen bila joan behar genuela eta
haik borrokan jarri. Guk bakarrik ez ge-
nuela ezer lortuko.

—Garbi ikusten al zenuen hori?

— Bai. Gainera ni izugarritzko bakarda-
dean nengoen egun haietan. Ni bakarrik
preso politiko bezala zortzirehun preso
sozialen artean... eta gartzelero nazka-
garri guztien artean, Ocañan. Orduan,
egoera hartan, gauzak objetiboki ikuste-
ko aukera gehiago nuen. Zeren sarritan
gertatzen da, bai militante iraultzaileak,
baita herria ere, pixka bat mozkortu egi-
te direla urrats batzurekin, indar erre-
presiboei emandako kolpe batzurekin
edo Carrero edo Francoren heriotzare-
kin.

Ocañan, troskista bihurtu

— Eta nola joan zen zure eboluzio poli-
tikoa gartzelatan?

— Lehen urtetako eboluzioa, nerea, indi-
biduala, eta nerekin egon zirena izan
zen. Oso harfeman gutxi genuen era-
kundearrekin, ia bakarrik desastreak ger-
tatzin zirenan, berri txarrak izateko.
Oso urte txarrak izan ziren...(gogoratu
nahi ezta bezala).

Liburuak eta irakurtzen genituen.
Hauen bidez Errusiko iraultzaren histo-
ria eta Troskiren benetako izaera ezagu-
tzko aukera izan nuen. 1973 arte Oca-
ñan egon nintzen, bost urtez; troskis-
ta zale irten nintzen handik.

— Zergatik irakurri zenuen Trotski eta
ez, adibidez, Mao?

— Ah, bai! Maoren liburuak erori au-
rretik irakurri nituen eta haik bai u-
lertzen nituela. Baina neretzako Viet-
namgo gerra izan zen maoismoari buruz

"...nik pentsatzen nuen, jendea mugituko ba-
litz, Gobernua ikaratu egingo litzatekeela."

izandako ametsak kentzeko oso tresna
ona. Orduko prentsaren bitartez Txina-
ren jokabidea ez zela batere garbia ikus-
ten nuen batere internazionalista viet-
namdarren alde, ezta? Hori izan zen ni
oroitzen naizen lehen elemento kritikoa
Maoren aurka.

Gero Deutscher ezagutu nuen eta bere
liburu guztiak irakurtzkeo aukera izan
nuen. Askok lagundu nindun Mugimendu
Komunista Internazionalaren egoera
ulertzeko. Lehen esan dizut iraultzaile
bezala formatzeko, nolako gosea nuen
hortaz, liburu guztietara jo nuen era
gütietako liburuak irakurri nituen. Gai-
nera, ez nintzen dogmatikoa —uste dut—
zeren errealtateak pentsalari horien k
kontra erakusten zizkidan argumentoak
garbi ikusten nituen, ezta? Eta aurretik
ere banenun komunismo ortodoxoaren
aurkako bultzada; gu gebarazaleak gi-

"... denontzat izan da esperientzi berria ehun-berrehun mila lagunen artean aurkitzea".

baina pentsatzen dut nere burua kondiziotan jarri nuela konzepto berri horik onartzeko, ezta?

Gure erakunde trotskistazale azaldu zenetik, nere eboluzioa ez da bakarrizan, erakunde horren barruan baizik. Baina, hala eta guztiz, ez naiz zain gelditu eta azken urte hauetan ere saiatu naiz ikasten eta gauzak ondo-ondotik jarraitzen. Erraztasun gehiago izan dugu azken urteotan alderdien materiala eta irakurtzeko.

Esperantzarik galdu gabe

— Zu hiltzera kondenatu zintuzten. Etsita al zeunden momentu hartan?

— Duela gutxi irakurri dut Castellsen liburua; hor nere eskutitz bat ikusi dut. Momentu hartan idazia, nere bizitako azken eskutitza izango zela pentsatzen nuen. Han iksusten da nere egoera zein zen gutxi gora behera.

— Nolakoa zen egoera hori?

— Ez da erraza gogoratzen eta gutxiago espresatzen. Ni arduratuta nengoen

eta neure buruari hainbat galdera egiten nion. Hain faxistak izango zire edo ez ziren izango...

— Herriarengan ba al zenuen esperantzarik?

— Nik pentsatzen nuena haxe zen: jendea mugituko balitz, Gobernua ikaratu egingo litzatekeela, ikusirik gainera Txabiren aldeko mzeekin zer ari zen gertatzen, e.a. Eta horretan nuen esperantza.

— Ez ziren ba oraindik mobilizazio haundiak...

— Ez, ez ziren, baina ni ez nengoen haundiak ikusten oituta. Gertatzen ari zirenak neretzako ikaragarriak ziren. Eta garai haietan zegoen kontzientzia politikoarekin, edozein detailtxo neretzat ikaragarritzko laguntza zen.

— Zerbait ikusten zenuen.

— Bai, ez nuen esperantzarik galdu.

ELIXABETE GARMENDIA

nen kastrozaleak, vietnamdarzaleak, baina... gaur hainbat gorroto genion komunismo ortodoxoari garai haietan ere.

— Beharbada ez gaurko arraoziengatik, ezta?

— Ez ez, baina arrazoi aurrerakoiengatik, uste dut. Nahiz eta zenbait disparete egin eta zenbait hutsune izan gure pentsakeran eta eginkizunetan. Arrazoi positiboengatik esan nahi dut. Eta non gauden gu, orduko etarrak, eta non dauden gaur orduko komunista ofizialak ikustea, prueba bat dela uste dut zera esateko, gure pentsakera eta ekin-tzak positiboagoak zirela —uste dut—.

— Lehen esan duzu Ocañatik trotskista atera zinela...

— Beno, gure erakundea trotskista bihurtu aurretik ni, azaletik behintzat trotskistazale nintzen eta nahiz eta oraindik ongi ezagutu ez Trotskiren pentsakera, zeharo alde nengoen. Ez nuen oraindik IV Internazionale zer zen ezagutzen.

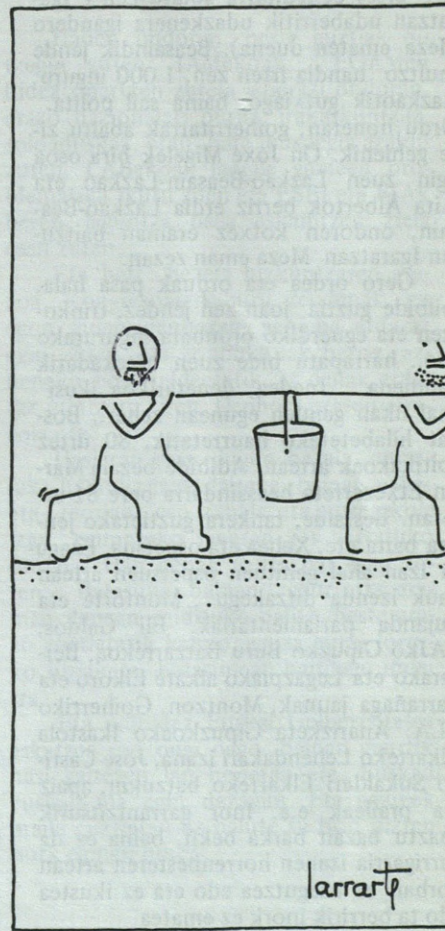
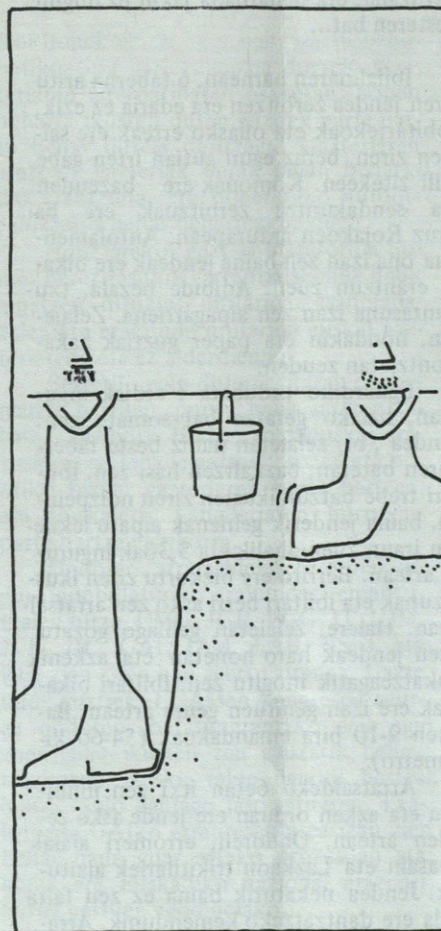
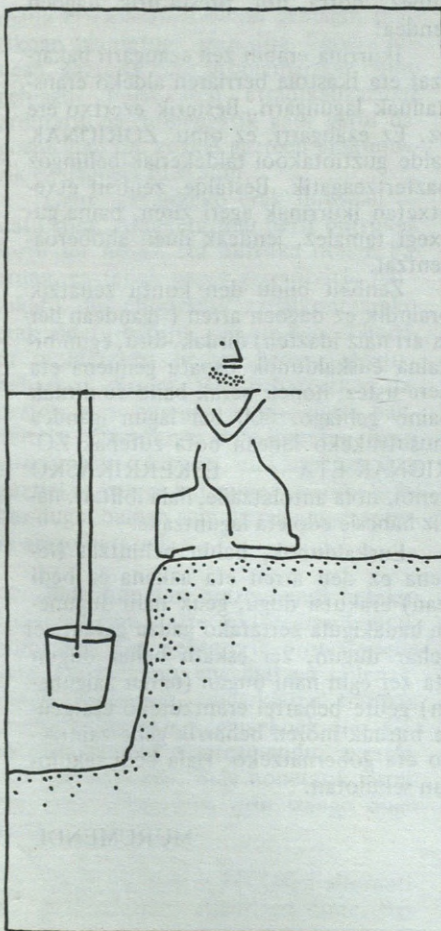
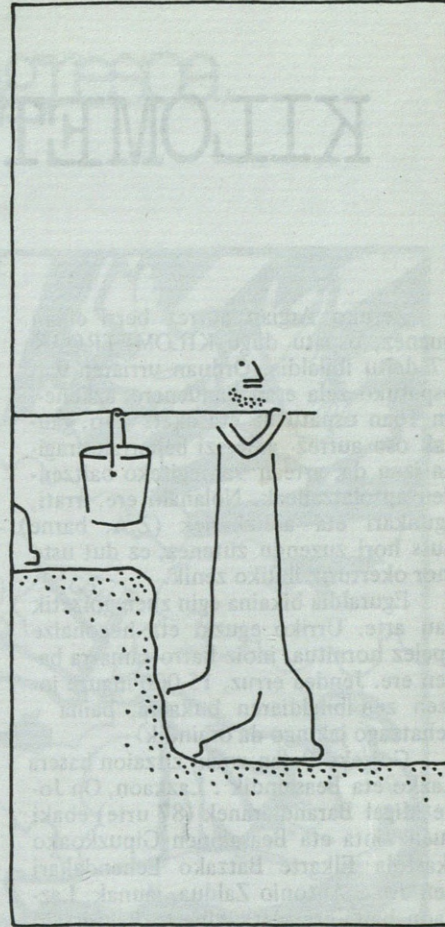
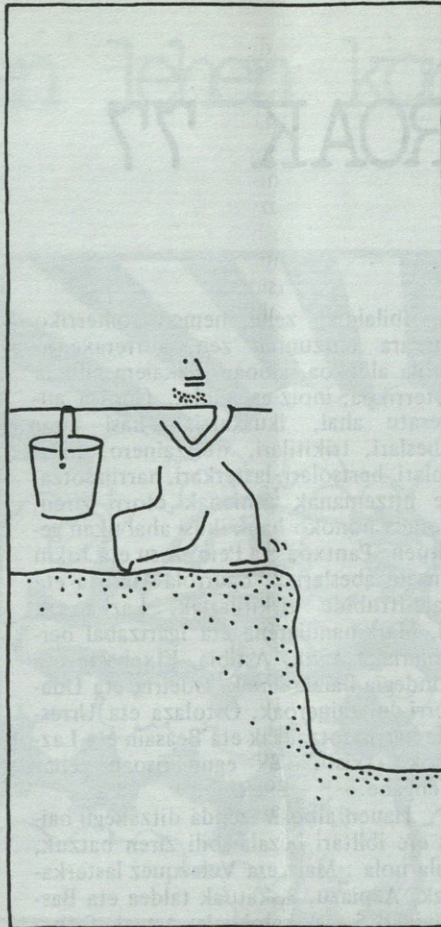
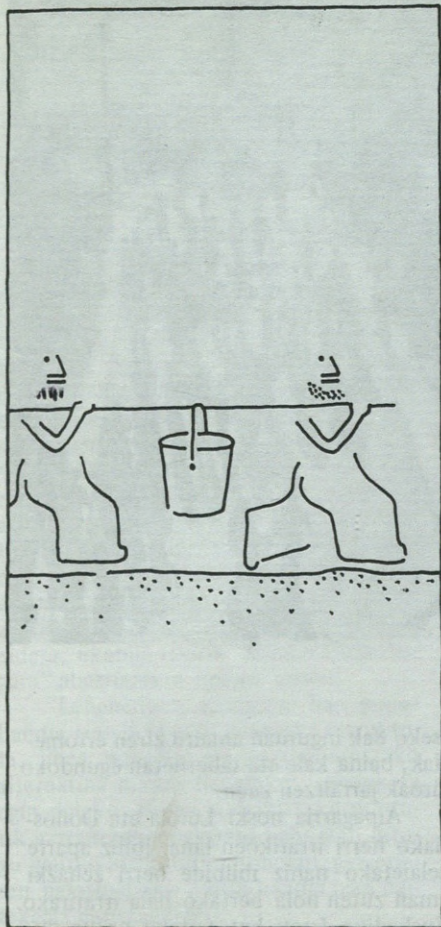

Iñaki Sarasketak idatzi zuen lehenengoz "amnistia" ez da negoziatzen, herria ari da lortzen".

**aurrezki kutxa
ziurtasuna
eta geroa**

**CAJA DE AHORROS
MUNICIPAL
DE PAMPLONA**

KILOMETROAK 77

Zeruko Argian aurrez berri eman nuenez, ospatu dugu KILOMETROAK 77 deitu ibilaldia. Orduan urriaren 9an ospatuko zela esan banuenere, azkenean 16an ospatu da eta akats hori, gauzak oso aurrez adierazi beharrak eragina izan da, artean 9an egiteko baitzuden antolatzaileak. Nolanahi ere, irrati, egunkari eta aldizkariak (Z.A. barne) huts hori zuzendu zuten, ez dut inor okerturik ibiliko zenik.

Eguraldia bikaina egin zuen goizetik gau arte. Urriko eguzki eta hegohaize epelez hornitua, inoiz harro samarra bazen ere. Jendea erruz, 15.000 inguru jozen zen ibilaldiaren bukaera, baina zehatzago jakingo da oraindik.

Goiseko 9etan eman zitzaion hasera Lazko eta Beasaindik. Lazkaon, On Joxe Migel Barandiaranek (87 urte) ebaki zuen zinta eta Beasainen Gipuzkoako Ikastola Elkarte Batzako Lehendakari den Joxe Antonio Zaldua, jaunak. Lazkaon baita ere, Aita Alberto Begiristain (81 urte) beneditarra abiatu zen (Igaratzen udaberrikik udazkenara igandero Meza ematen duena). Beasaindik jende multzo handia irten zen, 1.000 inguru. Lazkaotik gutxiago, baina sail polita. Ordu honetan, goiherritarrak abaitu zire gehienik. On Joxe Migelek bira osoa egin zuen Lazkao-Beasain-Lazkao eta Aita Albertok berriz erdia Lazkao-Beasain, ondoren kotxez eramane baitzuten Igaratzen Meza eman zezan.

Gero ordea eta orduak pasa hala, ibilbide guztia joan zen jendez, trinkotzen eta eguerdiko ordubata ingururako edo.. harrapatu bide zuen betekadarik handiena. Jnede, denetarikoa ikusi ahal ukan genuen egunean zehar.. Bospat hilabetetako haurretatik, 80 urtez goitikakoak artean. Adibide bezala Martin Etxezarreta beasainarra bere 81 urtetan. Bestalde, tankera guztietako jendea baita ere. Xeha eta ospetsua. Ezagutu izan ahal genituen ospetsuen artean hauk izenda ditzakegu: Monforte eta Bujanda parlamentariak, Eli Galdos, EAJko Gipuzko Buru Batzarrekoa, Bergarako eta Legazpiako alkate Elkorro eta Larrañaga jaunak, Montzon, Goiherriko ELA, Anarizketa Gipuzkoako Ikastola Elkarteko Lehendakari izana, Jose Castillo Sukaldari Elkarteko batzukin, apaiz eta praleak e.a. Inor garrantzitsurik ahaztu bazait barka bekik, baina ez da harrigarria izanen horrenbesteren artean norbait ez ezagutzea edo eta ez ikustea edo ta berririk inork ez ematea.

Ibilaldian zeha, hemen goiherriko euskara entzunten zen, aurreraxeago Urola aldekoa, alboan bizkaiera edo ta beterrikoa, inoiz espainola... Gooiza aurreratut ahal, ikuskarriak hasi ziren. Abeslari, trikitilari, dultzainero, haizkolari, bertsolari, lasterkari, harrijasotzaile hitzemanak gehienak etorri ziren. Honela honoko hauk ikusi ahal ukan genituen: Pantxoa eta Peio, Josu eta Jokin Unsain abeslariak, Egurrola-Alkorta eta Laja-Itrubide trikitilariak, Lazkao-txiki, Matxinandiarrena eta Igartzabal bertsolariak, Agite, Astibia, Etxebeste eta Mindegia haizkolariak, Odeirtz eta Uda-berri dultzaineroak, Ostolaza eta Urres-tila harrijasotzaileak eta Beasain eta Lazkaoko txistulariak egun osoan zehar etengabe.

Hauen alboan izenda ditzakegu baita ere ibiltari bezala ibili ziren batzuk, hala nola: Maiz era Velazquez lasterkariak, Azpiazu, Askatuak taldea eta Basconia 5 saskibalokoak. Artzak futbolari izana, eta beharbada jakin ez dugun besteren bat...

Ibilaldiaren barnean, 6 taberna aritu ziren jendea zerbitzen eta edaria ez ezik, gobitartekoak eta oilasko erreak ere saltzen ziren, beraz egun gutian irten gabe ibili zitekeen. Komonak ere bazeuden eta sendakuntza zerbitzuak ere bai. Cruz Rojako ardurapean. Antolamendua ona izan zen baina jendeak ere bikain erantzun zuen. Adibide bezala, txukuntasuna izan zen aipagarriena. Zelaetan, hondakin eta paper guztiak zarrontzietan zeuden.

Eguerdiko ordubata t'erdia inguruan, halako geratze bat somatu zen. Jendea, bi zelaetan nahiz beste tabernaren batetan, bazkaltzen hasi zen. Ibiltari trebe batzuk ikusten ziren noizpeinaka, baina jenderik gehienak aipatu lekuetan iraun zuen ahalik eta 3,30ak ingurura artean. Berriro ere bizkortu ziren ikusizunak eta ibiltari berri asko zen arratsaldean. Halere, zelaetan gehiago gozatu zuen jendeak haro honetan eta azkenik bukatzeagatik mogitu zen. Ibiltari bikiak ere izan genituen geure artean. Baziren 9-10 bira emandakoak (54-60 kilometro).

Arratsaldeko 6etan itxi zen ibilbidea eta azken orduan ere jende asko zebilen artean. Ondoren, erromeri alaiak Beasain eta Lazkaon trikitilariak alaiturik. Jendea nekaturik baina ez zen falta hala ere dantzatzeko kemendunik. Arra-

tseko 8ak inguruan amaitu ziren erromeriak, baina kale eta tabernetan egundoko giroak jarraitzen zuen.

Aipagarria noski Loiola eta Donostiako herri irratikoen lana. Ibiliz aparte zelaietako nahiz ibilbide berri zehazki eman zuten nola bertako hala irratirako. Euskadiko Irrati bat egiteko ordua dugunez, horra hor prestaturik dagoen jendea!

Ikurrina erabili zen ezaugarri bakarizat eta Ikastola berriaren aldeko eranskailuak lagungarri. Besterik ezertxo ere ez. Ez ezaugarri, ez oihu. ZORIONAK talde guztietakooi taldekeriak behingoz bazterteagatik. Bestalde, zenbait etxetxetan ikurrinak ageri ziren, baina gutxegi tamalez, jendeak duen ahoberorentzat.

Zenbait bildu den kontu zehatzik oraindik ez dagoen arren (igandean bertan ari naiz idazten) diruak, diru, egun bikaina euskaldunok ospatu genuena eta nere ustez, honek berak balio du diruak baino gehiago. 600 bat lagun igandea musutrukeko lanean bota zutenak ZORIONAK ETA ESKERRIKASKO denoi, nola antolatzaile, hala ibiltari, nahiz babesle edo eta laguntzaile.

Euskaldunok, behin behintzat (lehena ez den arren eta azkena ez bedi izan) erakutsi dugu, geuk nahi dugun badakigula zertarako gauza garen, zer behar dugun, zer eskatu behar dugun eta zer egin nahi dugun (uzten zaigun) geure beharrei erantzuteko eta geure buruak inoren beharrik gabe zaintzeko eta gobernatzeko. Hala bedi sekulorun sekulotan.

MURUMENDI

EGAMen lehen kongresoa

Urriaren 9an, EGAMek ospatu zuten bere Lehen Kongreso Eratzaila. Nafarroa, Gipuzkoa, Bizkaia eta Arabako 600 bat gazte elkartu ziren. Duela urtebete bat sortutako gazte erakundea dugu EGAM. Aretoko buruan Ikurriña bat zegoen AMNISTIA hitzarekin eta mahaiaren atzean pankarta handi bat "Amnistia Osoa", "Disolución Cuerpos represivos" eta "Mayoria de edad, 18 años" kontsignekin Gazteak oso nekatuak, ordu asko zeramazkiten lanean eta; modu guztietara gazte talde, masa erkunde eta alderdi politikoek txalo biziakin hartu zituzten. Gaueko 8 t'erdia aldera, ukabila itxirik "Eusko Gudariak gara" abestiarekin amaitu zuten.

"Lehenengoz, Kongreso hau pauso handia izan dela esan genezake estruktura, linea politiko eta gazterientzako alternatiba mailan benetako sakonketa egin delako. Beren erabakietako punturik garrantzitsuenak jaso nahi izan ditugu gaurko artikulutxo honetan, gazterien batasunerako pauso handia izan daitekeela deritzagulako.

Azken urte hauetan, kontraesanak maila erreibindikatiobotan gehiago, politikoan plantetuak izan dira. Egoera honean, gazteria bere problemarikaz baino gehiago, burrukaren erradikalizazioaz arduratu da; honengatik gaur garbi dagoena hau da, euskal gazteen erakundetik ez dagoela Euskadin.

Gaur, zapaltzeko erak funtsean aldatu dira. Aldaketa hau herri burrukak lortu du noski, eta burruka honen barruan, gazterik paper garrantzitsu bat jokatu du. Oligarkiak zapalkuntzarako erak aldatu baditu, guk ere egoera berriara moldatzeko neurri berean aldatu beharko ditugu. Hau beharrezkoa da. bestela gure burruka antzua gerta baitaiteke. Demokrazi bide honetan, herri guztiarekin langile, etaklase herriko guztiekin batera bat eginez burrukatu behar dugu, baina ezin ditzakegu ahaz gure arazo bereziak.

Bide honetan arazo handi batekin topatzen gara, gazte sektorearen kontzientzia eza. Gu, sektorerik protestariena gara, eta hasieran, engainatzen zailenak. modu guztietara, oligarkiaren tranpan erortzeko arriskuak, egiazkoak dira. Gaur agertzen den planteamendu "acratoides" ari gaituzue. Bide honetatik jarraituz gure askatasuna ezin izango dugu lortu.

Haiek diotenez, EGAMen alternatiba, gazteri osoari zabaltzen diote. Bai-

ALEJAN MANDARAIN

nan honek ez du nahi izaera behin betikoa eta utziezinezkoa duenik. Gazterien alternatibaren osaketan, honen beharra ikusten duten guztiek parte hartu behar dutela deritzagu. Gazterien arazoari gazteriak berak eman beharko dio erantzuna, eta honetarako auto-organizazioa behar beharrezkoa dugu.

Honetarako, gazteri plataforma honen berezitasunik garrantzitsuenak haur aipatzen dituzte: unitarioa, asanbladazalea eta erakunde unitarioa euskal gazteriatara eta ez alderdiena.

Bestetik, egin duten egitarau orokorraren barruan, puntu haur sartzen ditute. Denbora libre; soldaduska; irakaskuntza; langile gazteak; sozial eta politiko bizian gazteriatara parte hartzea; eta Euskal Herri Langileriatara burrukan parte hartze eginkorra.

Ondoren, arratsaldeko 7 t'erdia inguru gonbidaturiko erakundeei eman zitzaizkien hitza. UMG, JGR, EGG, IT, UJM, JCE, JIC, GAI, IAM, LAB, ESEI, eta EIA zian ziren han agertu zirenak. Gazte talde guztiek, EGAMen kongresoa agurtu ondoren, batasunerantzko deia egin zuten; hau ikusten zen gauzarik beharrezkoena. Noski, talde batzuk besteak baino txalo gehiago jaso zituzten. Txalotuena GAIko errepresentatea izan zien behar bada gaur arteko prozesuan eta batez ere Euskadiko nazional arazoari buruz gertuen egon delako.

Hauen ondoren, beste guztiak hitzegin zuten: IAMekoak, EGAMen bidea onartzen zutela adierazi ondoren, arazo nazionalari buruz, irakaskuntza, soldaduskaz, etab, bere ikuspegia azaldu zuten. LABekoak langile gazteen problematika ikutu zuten eta ESEI eta EIAk beren laguntza osoa eskaintzen ziela esan zuten.

Eta beti bezela hizkuntzaren arazo. Kongresoaren buru zeudenak, gu egon ginen denboran, gehiena erdaraz egin zuten, eta gonbidatuak berriz, azkeneko bost taldeetatik, at denak erdaraz mintzatu ziren. Denbora ezaren arrazoiak ote?

Hasieran esan dugun bezala, aurreraka haundia izan daiteke, baina nahiz eta teoriarik oso zabala eta aurrerakoi izan, eguneroko lanetan zer gertatuko ote da? Han denak gauza bat esan zuten: Batasuna; baina, gaur arte eraman denean geldituko balitz, beste arazo guztietatik kanpo, gauza gutxi lortuko lituzkete, batasunean baitdago indarra.

Eta adibidez Euskal Unibertsitateak eskatzea oso ongi dago, baina gaurtik hasi gaituzten lan honetan ere. Euskadi euskalduna egin dezagun. Eta gazteek maila guztietan ez balute su hori pizten nork egingo luke?

NUKLEAR ZENTRALEN AURKA

aren sozio-juridiko laguntzailea besterik ez da. Burruka hau aurrera daramana da; Batzorde honen berezitasun bat ere ezagutzen dugu: ez da ekologi mugimendu huts bat. Arazo horrek ikuitzen dituen herrietako erakundeez osaturik dagoenez, mugimendu baterakoi bat dela esan genezake. Maila batetan asanbladazalea eta Euskal Herriaren batasunzalea

Bizkaian orain dela urte t' erdi guti gora behera, Kosta alde Nuklearraren Aurkako Batzordeak lanean iharduten du. Batzorde honen eginkizuna kostalde guztira hedatzen da.

Batzorde hau zer den, zer eginkizun duen, eta orain arte zer egin duen gertzen saiaturiko gatazkaizue lantxo honetan.

Batzorde hau osatu zeneko helburuak eta gaurkoak berdinak dira: Euskal kostalde Nuklearraren aurka, Lemonizkoaren aurka, Ea-Ispasterkoaren aurka, Debakoaren aurka...

Lemonizkoaren aurka bakarrik ekiten dugula, norbaitek esan dezake. Beste proiektuen aurka ez dugula deusik eginen. Baina, Lemonizko zentralaren obrak aurreratuenetarikoak direlako eta obra horretan aurkitzen diren irregularitasunak kontutan ditugulako, guretzat kasurik larriena da. beraz, zentral hau egin ez dadin erne egon behar dugu.

1977garreneko Uztailaren 12an "Kostalde Nuklearraren Aurkako Batzordeak" liburu interesgarri bat argitaratu zuen: Euskal Kosta Nuklear batetaz? Liburu honetan, Lemonizko zentralaren eta Euskal Kostalde Nuklear baten arazoak garbiki agertzen zaizkigu. Bertan, orain arte eginiko lanen bilduma, zentralen aurkako arrazoin ugari, batzordeak eta bere inguruko hainbat erakunderen egintzak, dakuskiugu.

Batzorde horrek ez ditu zentralen aurkako burrukak kapitalizatzen; Herri-

ren kontrolik ez dute; nekazal lurretan eta ez industrial lurretan—eraikitzen ari da; beraz, irregularitasunak ugari dira.

Zentral baten ondorenek Euskal Herriko bizian zer ikusirik badute: arrantzan, nekazalgoan, turismo alorrean, osasunean, e.a.

Euskal Herriaren suntsipena ekar lezakete zentral hauek: Bizakia, Araba et Gipuzkoarena gutxienez eta suntsitze honek belaunaldi batzutarako ondorenak legakiguke.

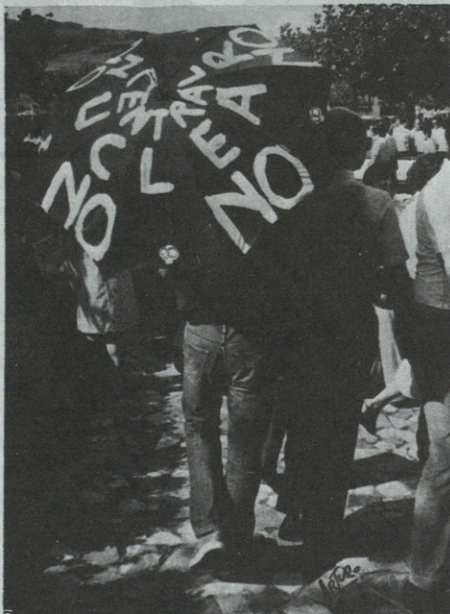
Kosta Nuklearraren Aurkako Batzordea ez da nuklar indarraren aurkako; Euskal Kostaldean zentral nuklearraren eraikuntzaren aurkakoa baizik. Batzordea Herria da eta Herrian jende oro nuklear indarraren aurkakoa; beraz batzordeak nuklear indarra ezin duesez batzordeak nuklear indarra ezin deusezta lezake. Honek dioena zera da: Nuklear kostaren aurka dagoela. Bestetik, nuklar indarraren aurkako burrukak nazio baten mugak gaintitu dituela ere bistan da.

Manifestapen oro gertatu ondoren, batzorde honek Administrazatetik ez du inongo erantzunik jaso. Errudun sentitzen ote dira... Hala ere, batzordeak zerbait positiboa lortu duela, uste dugu: Euskal Kostalde Nuklearraren aurkako burruka kontzientzi tajuzkoa bat ageri da eta hau biziki garrantzizkoa da.

Kosta nuklearraren aurkako batzorde honen finantziabidea eranskailuak salduz, batzordeak ateratako materialen salmentaz, eginen da. Bestetik, hainbat erakundek ere —langike Aurezki Kutxa, Colegio Vasco-Navarro de Arquitectos delakoak...— bere diru laguntza eman du. Era berean, jendeak dirua sar dezan Kontu Iriki bat ere badago.

Batzordearen ustez, Herriaren ustez— zentralak duten arriskuagatik ez dira inoiz martxan jarriko. Zentral hau martxan jarriko balira, Euskal Herriaren etorkizuna mugaturik geldituko litzateke.

Bilbon Bizi Kalitateaz eginiko batzar batzutan, Barry Commoner-ek nuklear zentralaz honela dio: "nuklear zentralen aurkako manifestapenetan biltzen duzuen jendetza ikusirik, harriturik natzaizue. Nuklear indarrez dagoen bu-

dela diogu. Zentralen aurkako manifestapenen tamainoa ikusi ondoren, Euskal Herriaren sentimentu bati heldu diola, bistan da.

Nuklear zentral hauen eraikuntzan agertzen diren irregularitasun ugariak ematen dio bizia batzorde honi. Irregularitasun hau mota guztietakoak dira: administratiboak, legalitate aldetik, sozio-ekonomikoak, e.a...

Obrak lizentziarik gabe ziren; zentralen eraikuntza aurrera doa: obra hauek "Junta de Energia Nuklear" delakoak

rruka irabazi beharrean gara". "Nuklear indarra galestena da; nuklear instalazioen galestitzeak elektrizitatearen kostoa igoeraziko du. Gerora begira, jendea eta Herria mugieraziko duena galestitze hau izango da".

"Lemonizen egin denak USAn oposizio osoa izango zuen. Nuklear zentral bat eraiki dadin herri batetatik 45 km-tara gutxienez egon beharko litzateke".

Barry Commoner-en adierazpen honek Kosta Nuklearraren aurkako batzordearen tesisekin bat dator eta indartu egite gaitu.

INAKI BILBAO

PRENTSA KOMUNIKATUAREN LAPURPENA

Euskal Kostalde Nuklearraren Aurkako eguneroko borrokari jarraituz, Batzordeak prentsa komunikatu bat egin du. Bertan, Basordasen (Lemoniz-Mungia) sortu zen arazo larriaz mintzodira.

Basordas inguruko luraren kalifikapena, Bizkaiko Diputazio faxistak, egun batetan aldatu egin zuen. Alda aurrez, lur hauek "parke" kalifikapena zuten, geroztik eta Diputazioaren eraginez "industrial" kalifikapena dute.

Euskal Kostalde Nuklearraren Aurkako Batzordeak eta hainbat erakunde (Lemoniz, Mungia, eta Lekeitiokoak: Colegio Vasco-Navarro de Arquitectos delakoa; ekologiazale taldeak...) lur hauen kalifikapena aldatzearen aurka agertu ziren. Aurkako postura oro hauk Abuztuaren 11ko Diputazioaren batzar batetan guttietsiak izan ziren.

Prentsa komunikatu honetan, Diputazioako Batzarre horren erabakien xehetasunak (5) agertu nahi ditu Batzordeak.

a-- Gaurko egoera politiko honetan. Batzordearen kontraeritziak --behar den bezala aztertuak eta sakonduak izan direla azin uka-- "erabat guttietsiak" izatea, Euskal Herriarenganako irain izugarria da. Hala ere, Diputazioaren jokaera honek, bere faxista senaren adierazgarri balio digu.

b-- Diputatuak, Publiko Lan Ministeritzara jo behar dute. Espedientea onhar dezaten, alegia.

Kalifikapenaren aldaketa lortuko balute, hirigintzaren arau hauestea izanen litzateke. Baina, ez agintza ilegala delako bakkari, Nuklear Zentralen ondorenak neurtu ezinezkoak izanen liratekeelako baizik.. Arazo honek, Euskal Herriko bai herri eta bai herrialdeetako plangintzetan zer ikusirik izanen lukeelako bereziki.

c-- Diputazioaren akordia, ohi ez bezalako eta desagokia denez, negargarria iruditzen zaigu. Honela dio akordio horrek' "Lur horren kalifikapena nekazaletik industrialera aldatzea besterik ez da egin. Akordio honen legezkatzea lortu nahi dugu. Baina, Nuklear Zentralen instalakuntza egokia den ala ez denez, akordio honek ez du inongo eritziarik".

Arazo honen aurrez galdera batzu sortzen zaizkigu: Diputatuen jarrera nolaz epai dezakegu? Justizi ezaren aurrean Herriak zer bide aukera behar du?

"Deretxozko Estatu" honetan administrazionaren jokera hau nolaz sala genezake?

d-- Puntu honetan, Luis Martin Diputazioako Hirigintza alorreko buruzagiaren jokara gogor salatzen du batzordearen txostenak. Pertsona honek Gaceta del Norte egunkarian --1977.8.27an-- eginiko deklarazioen hutsuneak argitzen dituzte puntu honetan.

Gai hontaz, Luis Martin Jaunaren eze zagutza nabaria agertzen zen: asmoen aldaketa eskaeraz: obretako lizentzia, herrien eskuestatik pasa beharrez; lege araudiez, ... gizon honen ezjakintasuna triste da.

Martin Jaunak, Diputazioako funtzionario denez, Bizkaiko herri eta herrixken alde jardun beharko luke, bere eginkizuna horretan datzalako; baina Lemoniz-Mungia herri-tarrek mehatxuz hartuz ez ezik, Iberduero S.A.ren alde jokatu du.

e-- Batzordearen txostenak euskal parlamentarien aurka jarduten du. Txostenaren eritzi, ez Euskal Herrian eta ez Madrilen, herriaren oihua ahaztuz ez dute ezertxo esaten.

Bestetik, herri eta probintzi mailako erakundeetan, Iberduero S.A.ren nuklear proiektotara, iritxi daitezen, eskatzen dute.

Azkenik, Lemonizko Nuklear Zentralaren proiektuak eta Euskal Kostalde Nuklearraren egiteko asmoak, herriak duen erabakiarekin bat egiten dugu.

JAKIN

EUSKAL KULTUR
ALDIZKARIA

10 urte debekaturik egon ondoren
berriz plazara !

Hiruhilabetez behin
argitaratuko da.

Monografiak
dossierak
azterketak
kritikak
gaurko gaiak

Hirugarren zenbakiaren gai
nagusia :

AUTONOMI ESTATUTUA
Hirugarren zenbakiaren lankideak :

M. Aizpurua
J. Altzibar
J.M. Castells
A. Eguskitza
J. Intxausti
G. Jauregi
P. Kortabarria
M. Pagola
I. Sarasola

JAKIN

500 pta. urtean. 175 alea

Eskabideak eta harpidetza:

Cuartel 2- Tolosa (Gipuzkoa)
tlfno. (943) 65.11.06

GURE URA BEHAR DUGU

Azken egunotan erruz ospatzen ari dira Ur Autonomiaren aldeko gestoraren mintzaldiak. Horien bidez ur problematikaren kontzientziatzea eta sakontzea eskuratu nahi da. Mintzaldiak, bai Erriberan, bai Erdialdean eta bai Mendialdean egiten ari dira. Zenbait lekutan benetako solasaldi eta elkarketak muntatu dira mintzaldiak zirela-ta. Bestetan, ostera urte aunitzen mesfidantza etsidura, eta eskuindar pentsamoldea nagusitu da. Kontrako argudirik ez baina herriko problemak planteatzerik ere ez. Lesakan kasu batez, nahiz eta berrogeita hamar solaskide bakarrik izan, bertako uraren problematika plazaratu zen: alegia, jabetza, pribatua izateaz kanpo ezin daitekeela edan (teknikoek diotenez, ez baita "potablea"). Problema berbera Murtxanteen ere ageri zen. Leitzan ur eskasia dagoela ikusi zen. Kaseda eta Murillo del Frutonen Aragoi hibiaren kontaminazioa (kutsadura), Zangotzako papalerraren kariatz azterkatu zen.

Larragan eta beste hainbat lekutan datu interesgarriak aportatu zituzten entzuleek.

Oraino berrogeita hamar inguru mintzaldi eman delarik, leku arras guttitan, edo jende gutti (Koreilan) edo koordinaketa falta (Cortes, Marzila, Zintroniko) nabarmendu izan da. Bestalako problemak? Aibar-en UCDeko militante batek, herriko apaizak—uraren gaiaz mintzatzea politikoa zelarik, Uraren Gestoraz, landa, beste taldek ere (UCDe, Alianza Foralek) solas egin behar zutela aldarrikatu zuen. Hortaz, landa, arras ongi, Lizarran, e.a. ehunta larogei- ren bat bildu zelarik, eta Horri Bertan ere. Alderdi politikoei, ostera nahiz, iduriz. Eta zenbaitek ORTk konkretuzki bere alderdi propaganda muntatzeko izanikako akordioak hautziz Gestoraren materiala erabili du.

Egiaz esateko kanpaina, honen eragile jende independente xamarra izan

baita, lanpeturik, ibili direnek behinik behin: Juan Jose Madoz, Artiedako agustinoen burua eta baitakoa hauzakide elkartearen zuzartzaile. Mario Gaviria ekologilari, M. Jose Beamont, Tomas Urzainki, J.A. Garcia Tabuenca, I. Puras, F. Salzedo, P. Tuñon... Gehienak ADMAREko sortzaile eta Belagoako kanpaina arituak. Noizbait, ostera oraino, deus egin ez dutenek nahi izan dute burrukaren gidaritza hartu: Tuteran bezala. Tuteran PSOEko lagunek, mintzaldia muntatzeko "conditio sine qua non" bezala, Julio Garcia, haien, hirurehun pertsona besterik ez mahain jartzea erabaki baitzuten. Horrexegatik, agian, hirurehun pertsona besterik ez zen Tuteran bildu. Nolorebait eta Gamazdako ehunta piku mila sinatzeak, ez balira bilduko ere, agian, kontzientziatze sutsu bat suposa lezake, geure baliakizunen aldeko burrukak.

azken ordua:

AGUR BAADER-MEINHOF

Euskadin badakigu ze den hau. Esperimentu triste hau ezaguna da guretzat; hainbat eta hainbat iraultzaile erail digute. Baina, erailtzailen esku beltz eta kriminala, Europa guztian, mundu osoan dabil. Gaurkoan, Mendebaleko Alemaniatik pasatu da, eta sei bizitza ebaki ditu. Zergatik? Erantzuna Euskadin eman izan dugunaren berdina da: oligarkiaren interesak zalantzan daude.

Gauza arrigarriak entzun ditugu azkeneko egun hauetan. "terroristak", "pistoleroak" "kriminalak" etabarrez kalifikatu dituzte. Baader Meinhof erakundetaz ari gara.

Erakunde honek zer esanik eman du azken urte hauetan. Lehenengo gogoratzen garena, Holger Meinsen gorputza da; hiru hilabetetako gose-grebaren hezur eta azal gelditu zen Mendebaleko espetxe batetan hil zen. Ulrike Meinhof dugu erakunde honetako beste militante bat. Duela urtebete gutxi gora behera espetxeko zelda batetan hilda agertu zen. Juezak ean zuenez suizidatua eta guk galdetzen dugu: Andreas Baader, Gudrun Ensslin eta Jan Carl Raspe bezala suizidatuak? Hau ez du inork sinisten.

Gertakizun hauk ulertzeko, 40 bat egun atzera jo behar dugu. Erakunde honetako komando batek, Hanns M.

Schleyer industrialak bahitzen du. Mendebaleko espetxeetan aurkitzen diren 11 presoaren askatasuna eskatzen dute. Ohitura dutenez gobernuak ez du inongo kasurik egin. Honen aurrean, Urriaren 13ean, egazkin bat bahitzen dute. Eskakizuna berdina da: 11 iraultzaileen askatasuna. Honen aurrean ere, gogorak egiten dira. Astelehengauz, Gobernuaren "Boinas Verdes" izeneko "terrorismo"aren aurkako komando berezi batzuek egazkina indarren hartuz komandoko hiru lagun erail eta laugarrena zauritzen dituzte.

Urriak 18 goizez hiru preso hilda agertzen dira espetxean: bi tiroz eta hirugarrena ukatua. Prentsa ofizialak dienez, suizidatuak, Baina, Juezak berak ere ez du sinisten gauza hau; bestela, zergatik debekatu du edozein irazkin gauza honen inguruan?

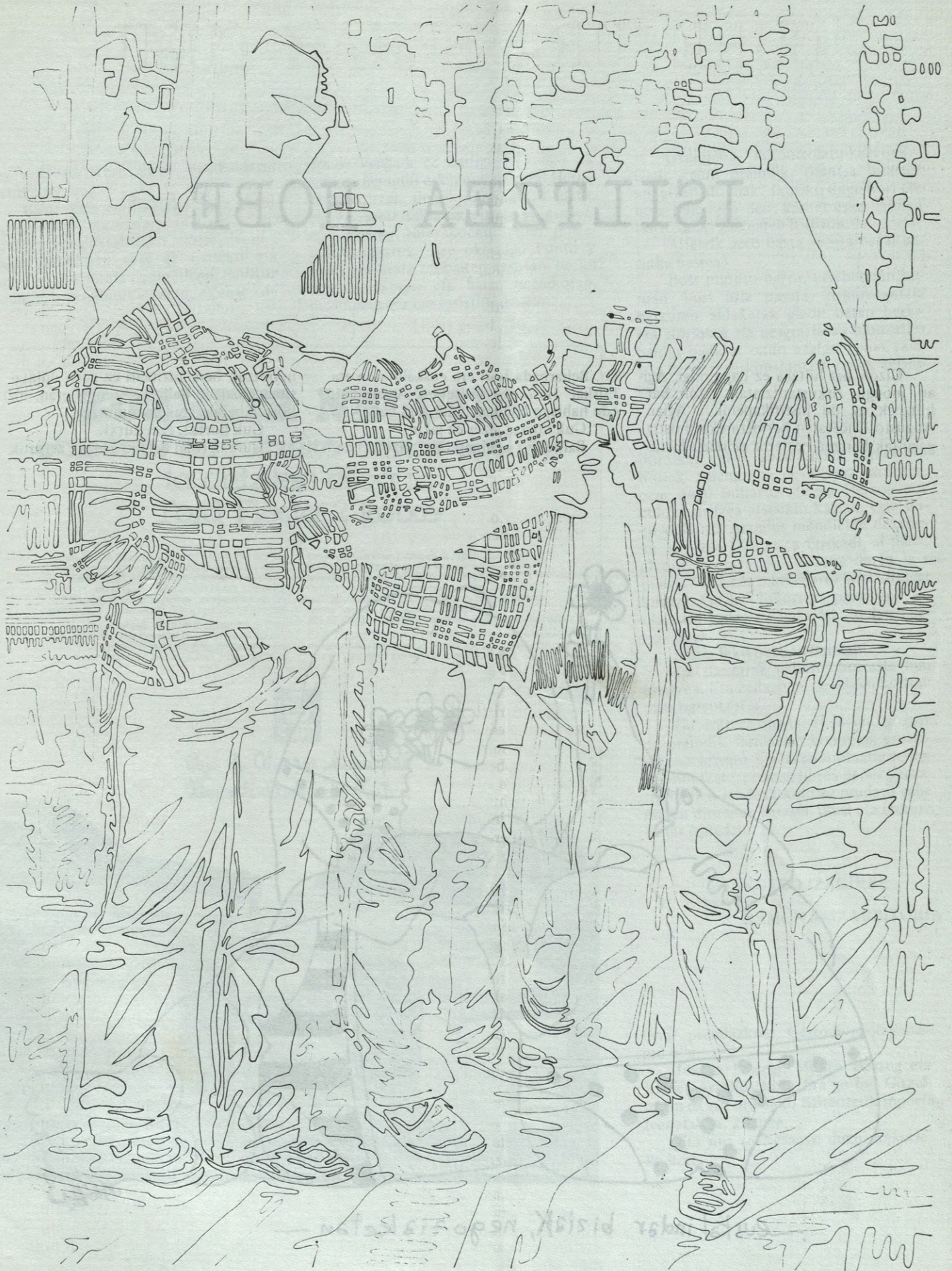
Egazkineko piloto bat hil zutela eta jende askok zeruan jarri zuen karria "kriminalak" deituz. Europa eta mundu guztiko sozial-demokrata, kristu demokrata eta Aita Saninduek berak kondenatu zituzten gertakizun hauk, orain zer esango ote digute? Terrorismo guztien aurka daudela? Hau egia izanarren (¿), gauza bat argi eta garbi dago: berak deitzen duten ezker eta esku- biko terrorismoaren aurka, ez dutela berdin jokatzeko. Pilotoaren hiltzearen

aurka, greba orokor bat konbokatuko dute mundu guztian zehar; eta erailketa eta hauen aurrean zer eskatuko ote dute? Lasaitasun, pakea...?

Eta ezin dezakegu aiantzi Mendebaleko Alemaniako Gobernu demokratiko burgesa dela. Hitlerren garaian, gauza berdinak egiten zituzten. Zertan bereizten da beraz faxismoa, demokrazia-burges honetatik. Demagogi hutsa, gezurak, besterik ez!

Dela sei bat hilabete, Espainol Estatuko espetxeetan 7 urte pasatu zituen pertsona bat, Mendebaleko Alemaniara joan zen. Amnistiaren arazoa aztertzen zen bertan. Itzuli zenean honoko hitz hauek esan zituen: Baader-Meinhofeko presoaren egoera ikusita: "Gu paradisu batetan egon gaituk, ezin gaituk kexatu". Hango espetxeetatik ateratzen diren presoek, zeharo zoratuak ateratzen ren presoek, zeharo zoratuak ateratzen dituk; denbora guztian argi artifizialez, aierik gabe, bakarrik etab. izugarritzko kontrola, Egora honetan zeudela ikusirik, nola suizidatu dira? Nork eman dizkie harmak? Ikas dezagun zer den demokraziaburgesa.

ANDREAS BAADER, GUDRUN ENSSLIN, JAN CARL RASPE eta bere iraultzaile guztiek gure aldetik agurririk beroena har bezate.

ISILTZEA HOBE

Gizon bat hiltzea ez dago ongi. Agian inongo zirkustantziatan gizon bat hiltzeak ez du justifikapenik. Agian Augusto Uncetaren heriotzarekin hostia galantak hartzea besterik ez dugu lortu-

ko. Beharbada hori ere euskaldunon eta Euskal Herriaren kaltetan. Agian bai, edo nahiago baduzue, ziur aski bai.

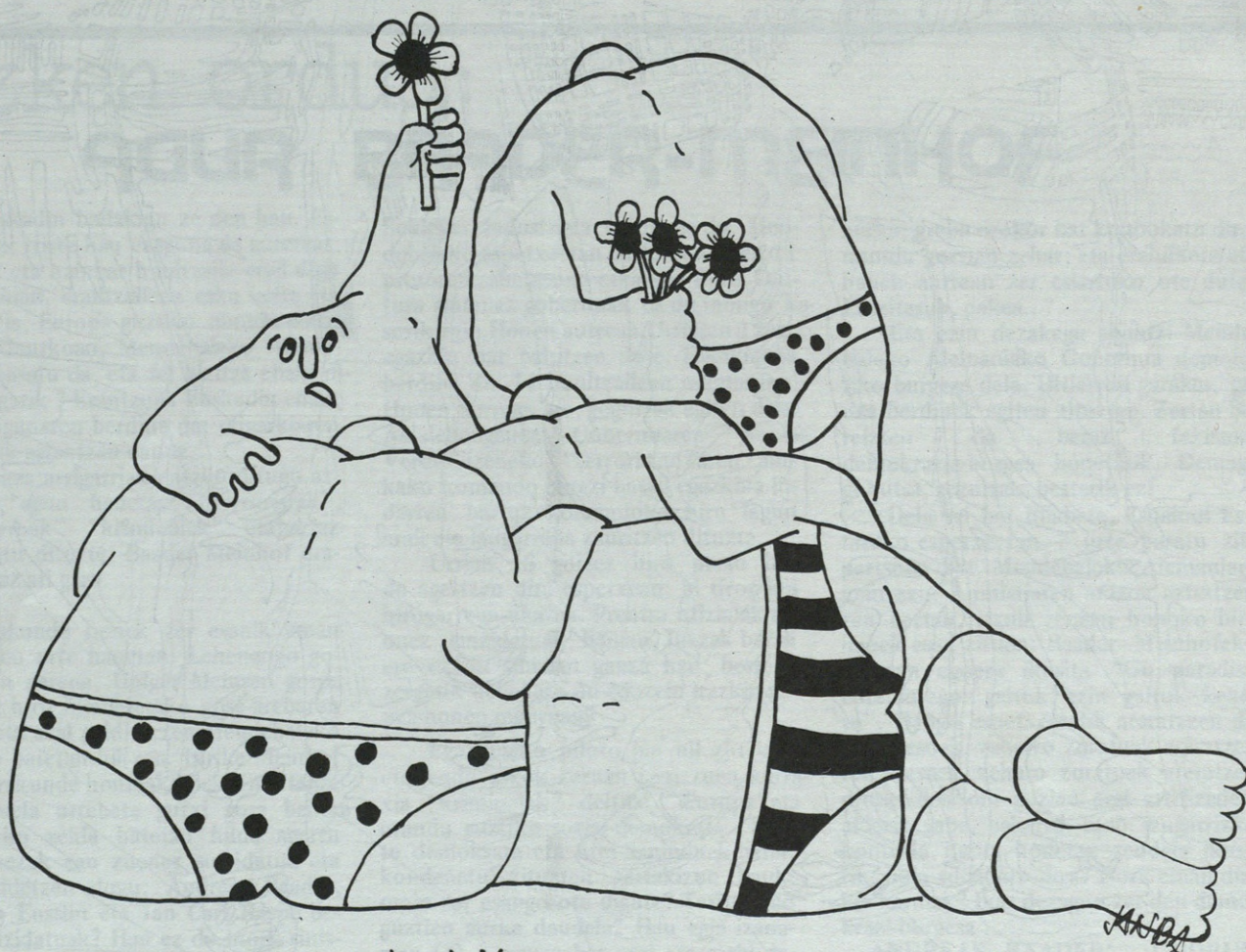
Guk hortaz, ezer ez jakin.

Baliteke, zenbaitetan, gizon baten

heriotzak bere bizitzari ez zuen duintasuna ematea. Baliteke, zenbaitetan, bizi horrek berak, eraileak duintzea.

Guk hortaz, ezer gutxi.

Gure herrian halako gauzak zergatik

—euskal indar biziak, negoziaketan—

eta nola gertatzen diren, eztabaidagai behar luke izan.

Baina gaia ez litzateke jorra behar faxismoaren kazetari ofizialen idaz-tankera erredaktatutako editorialetan; talde politikoak ezer ez esateko eta munstruoa konteta dadin hitzak neurtuz egundako komunikatuetan. Venga de

donde venga-k ez baitigu lehenago ere gehiegi lagundu eskaileretan gora. Heriotz bakoitzak denok inplikatzeko gaitu, eta ez zarete salbatuko basta ya esanez, edo Fuerza Nuevakoekin pater nosterak erreztatuz. Are okerrago Punto y Hora eta beste zenbaiten kasutan, heriotz erromantikotan eta baleo heroikotan, morbosidadez ere insistitu denean.

(Adibidez, inkontrolatu-kazeriak. Gaur egun, oraindik, prentsa bitartez xaxatzen direnak. Ikusiko dugu hori ere nola bukatzen den, karnet eske dabilen borrokalari gaztearen historia.

Alferrik gero basta ya eta negar zotinka hastea).

Bost minutu barru, urtebeteren bu-ruan, bost urte pasata, zirkunstantzia batzuren aldaketak gizon baten herio-tza gloriosoa ala desgraziatua bihurtuko baldin badute, ondo azaldu behar zaiz-kio herriari zirkunstantzia hoiek zertan aldatu diren.

Guk hortaz, ideiarik ez.

Eta ulertzekoa baldin bada mutiko-ak errekreoan buruketan ibiltzea zili-purdika, ezker abertzaleko karatxorra horiek amenazaka desitxuraz jardutea, ezin dugu onhartu Mujica Herzog por-culoka aritzea atsoekin kalean, ezin du-gu onhartu Arzallus mendietan desafio-ka agertzea ("Si es a Euskadi, al pais, al que se ataca; los gudaris darán la res-puesta" alderdi minoritario bortxazaleei buruz). Gu lau lokozoro gizarajook jo-rratzeko gauza ez bazarete, gudari ede-rrak zuek.

Mihia leku bustian baitago.

Ez da erraz nahaste borrate hau ulertzea. Eta zailago gu bezalako koittau pare batentzat.

Gu, isiltzea onena. Hala ere, gogorra da oraindik farmazian kondoiak eroste-rakoan lotsatu eta txarranpinatu egiten garenontzat, prentsa librea denez geroz-tik hemen jendeak kolorez mudatu gabe esaten dituenak entzun, ikusi eta irakurri behar izatea.

KOLDO IZAGIRRE

RAMON SAIZARBITORIA

Ohar premiazkoa: Gestora protagonis-mo bila.

Joseba Elozegi, Mujica Herzog eta Xabier Arzallusekin. Eta gu Eva Gitzel-mann-ekin, Zuricheko tititenterik inportan-teenetakoa, 22 urte.

Eta niri zer? esango duzu, irakurle. Ba hori.

ZOZKETA NAGUSIA

etxeorde bakoitzeko baxar-egillea ta ontziteri osoa ta Ford Fiesta 2 kotxe

Esta vez la Caja de Ahorros Municipal sortea entre todos sus clientes 2 coches Ford Fiesta. Pero, además, en cada oficina, en la suya, en la que usted opera habitualmente, hay un premio especial consistente en un lavavajillas y una vajilla completa de 52 piezas.

Ingrese su dinero ahora en la Caja y, con los boletos que se le entreguen, tendrá dos posibilidades de premio: el especial de "su" sucursal y los coches.

Oraingo txandan Donosti-Aurrezki-Kutxan bere aurreratzaile guzientzat, "Ford Fiesta" izeneko 2 berebillen zozketa eratu du. Orretaz gainera, lantegi bakoitzean, zeurean, zuk artu-emanak izan oi dituzun etxeordekoan beste sari bat ere badezu, baxer-eragilleak eta 52 aleko ontziteriak osatzen duten sari berezia. Ezar zazu orain zure dirua Donosti-Aurrezki-Kutxan eta jasotako txartelekin bi sarpide zure esku dituzu: "zure" lantegiko berezia ta berebillak.

Caja de Ahorros Municipal
Donosti-Aurrezki-Kutxa

diru sartze-epena: urtillaren 31 arte/LIII MUNDO OSOKO AURREZKI EGUNA

erdi-putz

HERRI TTIPI BATEN BUKAERA, EZ DA BIZI ERA

Ixila eta iluna da zure bizia,
ez duzu odolarik, ala?
Hemen zuade, zutik, zeren...
jaiotza guztiak bizi bat du,
eta bizia da hiltzen.

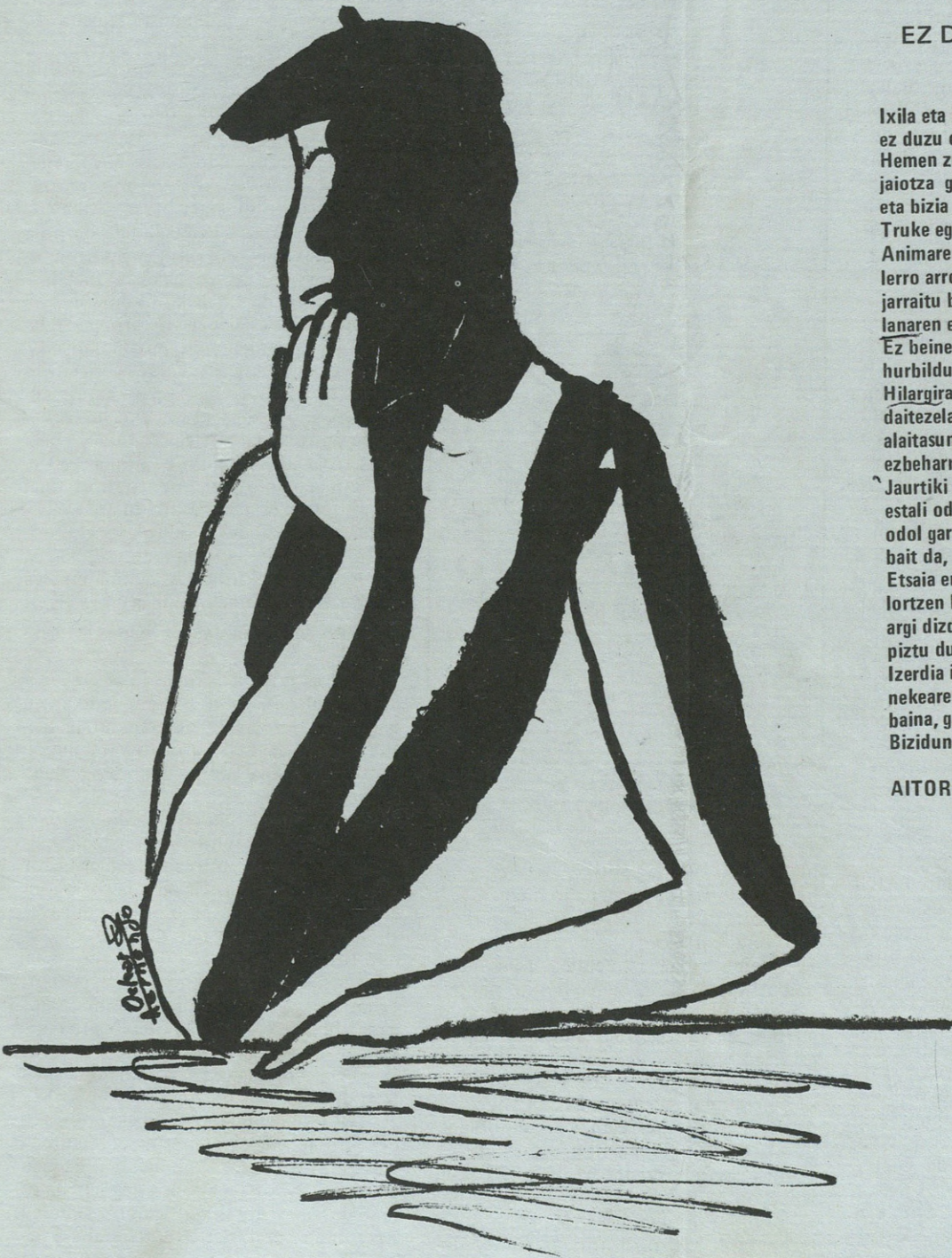
espera

Truke egin ezagu, far gogoz;
Animaren bihotzak,
lerro arrotz bat dauka,
jarraitu beharra,
lanaren erantzunean.
Ez beinere hilobira
hurbildu, igo!
Hilargira iritsi
daitezela zure asmoak,
alaitasuna eskaini
ezbeharrari.

Jaurtiki bazaituzte,
estali odolez ustela zen zure gorputza,
odol garbi bat indarra
bait da, kementa.
Etsaia erdibitza
lortzen baduzu,
argi dizdiratsu bat
piztu duzu iluntasunean.
Izardia izango da
nekearen nabarmena,
baina, garaile zara.
Biziduna, soinua eta argia.

Konklusioa.

AITOR UNANUE (14 urte)

egon al da edo ba al dago bedrorik euskal herrian

Ez genuke utzi behar geure ahalmen eta indar guztiak, imajinario eta astia politikagintzak ja dintzan eta, problema hori ahortzi gabe, jakina geure herriko hauiez ere kezkatu behar genuke. Herrien pizkundea, izan ere, ezina baita arlo batetan bakarrik eman dadin. Beharrezko zaigu, politikaz gainera, et bereziki orain ente autonomikoa estutan dugunean, filosofiari garrantzia handiago eman diezaiogun; ente hori zer eta nolako den ikusteko, eta orobat kimikari, mikroskopioaren premia ukanen baitugu nolako den jgakiteko. Baina zientzia horiek garrantzia baldin badute, zer esanik ere ez linguistikak eta antropologiak, besterik ez bada ere anitz abertzale eta euskaltzaleen abertzaletasuna luzaro arlo horietan ezkutatu zaigulako.

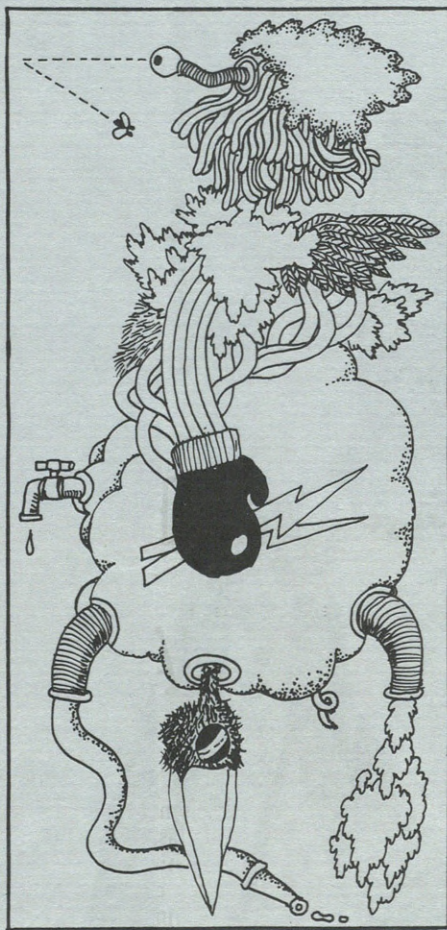
Arazoi horientatik agian, Euskadin ia bedrorik egon den edo dagoen inkesta bat egiteko Z. ARGIAK emandako gogo onez betetzea erabaki dut. Ikus dezakezuen, euskal espektro politiko ko (espektro politiko gazteluko, espektroaren kide izan ere, euskal politikarako asmatua dirudi) gizon errepresentatiboe-ekin mintzatzera saiatu gara, nahiz beti begiramendua eta laguntza ez nagusi izan.

“Herriak berak libre eta demokratikoki hautatutako diputatu jaunak euritakoez joka eta irainez betetzen ari diren gazte arrazistek bakarrik esan dezakete Euskal Herrian ere, gainerako herrietan bezalaxe, ez dela bedrorik egon” esan zigun oihuka—igarri duzuen—diputatu sozialista batek.

“Hori, hori, Egiatan faxista abertzale izan behar da geure herriari ideologia batzu inposatu nahi izateko, geure historia bera ere faltotu eta geure Euskadiko geure-geure-geure diren aberastasunak ukatzeko. Euskadin bedroak egon dira, eta ez dugu horrentatik ahalketa behar”

“Euskadiren alde burrukan jo eta ke, neure hirurogei eta hamar urteetan ez dut astirik ukan ezkontzeko ere. Arazoi gutiago, beraz, bedrorik edo nola da? bedrorik egon den jakiteko. Baina, aukera hontaz boliatu nahi nuke herriari haxe darrikatzeko: delako zerga iraultzaile hori geure ekonomia guztia desegiten ari dela”.

Badirudi, beraz, Euskadin, egon ere bedroak egon direla eta daudela. Alderdi maioritarioek horrela diote bederen, eta ni neu ez naiz ausartzen ukatzera, faszista dei ez nazaten. Hala ere, eritzi jakitun eta espezialistago batzutura jotzea kome-

**BEDRO BATEN
ROBOT-IRUDIA.**

nigarri delakotan, politiko ez diren zenbait pertsonalitateengana jo dugu.

(Zergatik ez ditugun ezker abertzaleko taldekin elkarrizketak egiten?)

Hala, bada, ez genuen esan nahi, baina horrela jarritz gero, hasiko natzaizue. HASIK esan digu baseko militante guztiak diskutitzen eta ados gel ditzen ez ziren bitartean ezin zutela erantzunik eman. LAIAko batek hori KASen erabaki behar zela esan digu. Eta EIAkoek ez digute kasurik ere egin, bere asanblada dutela eta. ORTKo batek bai, esplikatatu zigun tesisa: Euskadin ez omen da sekulan egon bedrorik; errebisionismoak bere politika estaltzeko erabiltzen duen tranpetarik bat duzu hori. Baina, ez dakit, nola nere paperen artean, PSOEn eritzi bedroak daudela ikusi zuenean. entrebista ezabatzeko agindu zidan. MCKoek ere, barkatu EMKkoek, bere

tesisa zein zen xehetasun guztiakin azaldu zidan, baina azkenean ez nintzen aklaratu baietz ala ezetz esaten zuten.

Hargatik, bada, linguista eta antoropoloengana jo dugu.

“Entzun diot inoiz, aspaldi, neure osabari hitz hori, baina nik neuk ez dakit ongi zer esan nahi duen. Ele bat ere badagoela, oroitzen naiz. nahiz Barandiarnek ez bildu, bedroak irtetzen direna; baina, ele horrek duen estrukturagatik ekialdekoa dirudi, agian arabeek ekarria. Izan ere, erderaz badago fabula bat “La mujer vedruna” eta xiro bat (Zergatik ote zen xiroa; bedro bakarra zuelako? Normala zer da, bat ala bi edukitzea?) eta orduan hori gauza xit arrotza zela-kotan joan omen zen mediuaengana. Kontsultan zegoela, haxe pentsatzen zuen: bedro hori medikuari berari salduz, gero, oilanda bat erosiko nuke. Oilanda horrek xitak egiterakoan, hazi eta gero azokan saldurik, diruaz zerrieme bat eorsiko nuke. Zerri hori ongi zaindu etxeko janari sobrekin eta zenbait zerri edukiz gero, saldurik, ongi erosi-ko nuke, bada txahala bat eta, gero... (Mesedez, badakit, hori esnedunaren elea da. Zer gertatu zen azkenean?) Ez dakit ongi, zeren medikuak ez baitzion erosi bedroa”.

“Hori hobeki jakinen luke ere anaiak, linguistak, ni musikara dedikatzen naizenez, gero, alde batetara utzia baitu linguistika; baina arrasto bat nahi baduzu, “Vedruna” deritzaion kale badago Gasteizen.

“Eusakl klasikoen obretan ez da behin ere agertzen hitz hori, baina... baina... (eta neure aurrean ditudan hezur guztiak higitzen hasten dira, besoak gora eta behera, noiz desmontatuko) famatuak izan ziren garai batez Libanoko zerak, bedroak, baina gero (Barkatu, ez ziren bedroak izanen, ez da?) Bai, horixe, bada, zer galdegin didazu? Bedroak, bada, bedroak. Ez, Azkueren gramatikaren ez da hitz hori behin ere agertzen.

“Gauza ezaguna da, izen duen oro izan dela”.

Horixe izan da, bada euskal politiko eta intelektualek erantzun digutena Euskadin bedrorik egon den edo dagoen galderari. Ni ez naiz gauza dagoen ala ez erabakitzeke eta irakurlearen eskuetan uzte dugu berak ber e buruz erabaki dezan.

BEDROBEREZ

GALAXIETAKO GERLA INPERIALISTA

JOSEBA SARRIONAINDIA

“Ez dugu egoerari dagokioan ezer egiterik nahi izan, hada ipuin bat baizik” (Gary Kurtz, produktorea).

GALAXIETAKO GERLA-k Luke delako gazte batek mundu esotikoetatik barrena dituen menturak azaltzen ditu. Tatooine planeta lehorrean bizi delarik Alderaan planetako Rebel Princess Leia bahituaren bila hasten da galasietatik zehar. Luke laguntzen Ben Kenobi doa, “garai hozpel hauk” orduko “denbora zaharretan” bake eta justia zaintzaile ziren Jedi Knights-etatik azkena. Hala-ber Millenium Falcon ortziuntziko Han Solo kapitaina. Eta Chewbaccak, tximino burudun eta begi urdineko antropoide erraldoia, eta See-Theepio (C3Po) eta Arto—Detto (R2-D2) errobotak.

Talde hau Grand Moff Tarkin-en aurka burrukatzen da, Imperial Outlandgo gobernari diabolikoa delarik, eta Dark Lord de Stih gaiztoaren aurka, bere botere estrasensorialak Tarkin-i bere Galactic Empire-aren aurkako errebotan laguntzeko erabiltzen baititu.

Printzesa askaturik, pelikularen gailurrean, Luke ikaragarritzko gudu espazial batetan sartzen da etsaien “Heriotzaren Astro” suntsitzailea indarrez hartzeko.

Eta hori da argumentoa. Hori eta gaiztoak eta zintzoak, lasser-ezpatadun samuraiak, printzesa bahitu eta zaldun askatzaileak, beti-txarrak galtzaile ta beti-onak irabazle ta kolorin kolorado. Jenero zahar baten hari narratibo klasikoa berhartzan du: erdi haroko zaldunen nobelak, mahai borobileko zaldunena, wernsten eta bigarren gerla mundialaren ikuspegi amerikanoak. Flash Gordon... epopeia ikuskari ikusgarri bat buruzeko: Espektakulo ikusgarria, kontenido ideologiko ingenuo eta inperialistarekin, ohi denez.

Pelikulan lan egiten bi urte pasatu ditu plantila handi batek teknikarik arreratuena erabilirik. Kalifornia, Tunes, Guatemala eta Londresen ere egin da errodaajea. Pelikula, bederatzi miloi eta erdi dolar kostatu zaie. Baina USAn, hilabete batzu bakarrik merkatuan eta, irabaziekin soberaz amortizatu dituzte kostoak, abendurako TIBURONek lortutako errekor-a berdintzea espero

dutelarik. Bestalde, espainolezko, frantsesezko ea alemanezko bersioetan ari dira lanean. Alegia, dirua eskuarki lortu dute eta lortzen ari dira eta itxaropen oraindik ere joriagoak dituzte. Eta kasutan rituala denez, “bigarren partea” gertatzen ari dira.

STAR WARS (GALAXIETAKO GERLA), beraz, teknikoki oso ona da, ikuskizun izugarri bat. Baina gai aldetik hutsa da. Bere arrakasta, agian, gauza ikusgarrien arrakasta baino zerbait gehiagoren sintoma da: fenomeno soziologiko batena.

Zientzia-fikzioa, jenero bezala, Iparamerikan eta mende honen bigarren hamarrurtean sortu zen. Lehen gerla mundialaren garaipenaren ondoko giro triunfalista eta 29.eko depresio ekonomikoaren artean eta klase dominanteak bultzaturik, babesturik eta bermaturik. Zientzia fikzioaren ideologia, beraz, iparramerikako klase dominantearen ideologia pseudodemokratizista eta inperialista izan da.

Eta, batez ere krisis garaietan, zientzia-fikzioa langile masa langabe eta goseak mitoz elikatzeke erabili izan da. Barrutik hutsik legokeen Valenciako laranja handi gorri horietako bat balitz bezala. Eta hutsa ordeztzeko, wernsten-aren ordeztu eta bigarren gerla mundialaren ordeztu, heroeak aurkitu behar izaten dituzte yankiek. Pelikula hau ere kolorez eta gindaz erabat hornituriko mantekazko pastel erraldoi bat da, eta ez besterik.

Zientzia-fikzioa gaitzat harturik, pelikula zintzoak ere egin daitezke: Kubricken 2.001: UNA ODISEA DEL ESPACIO edota Truffaut-en FAHRENHEIT 451, esate baterako. Hauek futurismo humanista batetan oinarritzen ziren, eta oraingo errealtatea isladatzen zuten nobelak. Baina ez da hau STAR WARSen estiloa. STAR WARS errealtatea, interesaturik, erabat itxuragabeko produktio bat da. Izan ere kontzientzia manipulatzeko aski egokia da. Etxetik lantegira eta lantegitik etxera joatea besterik ez duen hiritar galduari abentura intergalaktiko batetako heroea izatearen ilusioa eskaintzen dionak ez du zintzo jokatzin. Bere joko hau estetiko ez ezik eta neutrala ezik, zeharo zapaltzailea da. USAko inperialistak autojustifikatu eta mugimentukolirarekinei denbora galarazteko justifikazioa asimilatzen duten bitartean, erabiltzen dute.

Hau gauza oso importante bat da aparatu eta dinamika ideologiko horretan. Baina agian, grabeagoa da Georges Lucas, pelikulako zuzendariak ematen duen azalpena.

“Egungo gazteriak ez du fantasia-rik, ez guk bezala. Izan duten guztia Kojak eta Dirty Harry dira. Ume guztiok lasterka ari dira batetik bestera polizia-ko hiltzaile izan nahian, ikusten dituzte pelikulak inseguritate, hondamen eta bortxa errealistazkoak direlako”.

Hitz hauei itxura larri eta nostalgikoa hartzen diet ezin bestean. Triste da orain enteratzena amerikanoek (aurrerapenaren eta askatasunaren aitzindariak omen) ez dutela errealtatearekin Kojak beste harremanik. Konsumismoak konsumitu ote die beste guztia? Baina Georges Lucas-en aburuz badugu beste alternatiba bat: urrutiko mundu gaiztoen konkistaren ilusioetan gertaraztea.

bereziki, zuri beltzean edo koloretan, mutu nahiz soinudun, baina hau filma berari itsatsia.

3- Euskal Zinema topaketa denez gero, filmen hitz eta elkarriketa guztiak euskaraz beharko dute izan.

4- "Hautapen batzorde" batek aurrez aztertuko ditu filmak, oinharriak betetzen dituzten ikusteko.

5- Honako sailetan sartuko dira filmak : Argumentu. Dokumental, Gai aske.

6- Filmearen luzapenak ez du mugarik.

7- Filma kutxaren gainean kanpotik honako fitxa hau bete beharko da: izenburua, denbora luzapena, eta egilearen datotok.

8- Izena emateko, filmaz gain beste fitxa bat bidali beharko da, honako datoei:

a) Filmaren izenburua. b) Zein sailetan sartuko den. c) Formato. d) Proiektzioaren abiadura. e) Kolorea. f) Soinua. g) Beste jakingarriak (erabili diren tresnak e.a.). h) Egilearen datotok: Izen deiturak, helbidea, herria, telefonoa, e.a.

9- "SINGLE" erakoa onartua izango da.

10- Izen eta filmak emate epea 1977ko abenduaren 22an arratsaldeko 8etan amaituko da.

11- Urtarrilean filma guztiak itzuliak izango dira. Antolatzaileak ez dute bere gain hartuko filmak sufri dezakeen istripuen ardura. Hala ere, bai erabiltzetan eta baita itzuleran ere behar diren neurriak hartuko dira. 12- Topaketa honetan parte hartzeak oinarri hauen onarpena dakarkio partaideari. 13- Topaketa hau 1978ko urtarrilak 12-13-14 eta 15ean izango da.

Oharrak: Lan guztiak helbide honetara bidali behar dira: CINE CLUB CESTONA (ELIZ ONDO ZINEMAN) C/glesia, n 1 CESTONA (Gipuzkoa).

Topaketa inguruan, oinarri hauetan agertzen ez den ustekaberik sortuko balitz, Zestoako Zine Klub taldekoek erabakiko lukete beren kriterio ezarritz.

GIDOI TOPAKETAK EUSKARAZ Hauk ere Zestoako taldeak antolatu ditu: haseran uztaileko baziren ere, atzeratu egin behar izan dira. Oinharriak hauk dira:

PARTAIDETASUN: Nahi duten guztiak.

GAIAK Gidoiek gai askea, izango dute, argumentu, dokumental, erreportaje, e.a. jatorrizko obra, nahiz aurre-izandako lan batetatik zinema moldatuta.

AURKEZPEN Orria alde batetatik mekanografiatua, testu, komentario eta deskripzioa euskaraz Zirkunstantzialki, esanaldi teknikoak, beste hizkuntzetan normalki erabiltzen diren erara jaso litezke.

Burutzapen (realización) izateko behar diren ohar guztiak eramango ditu (gidoi teknikoak) Egileari egoki irudituz gero. Marrazki nahi fotografiari eta abar erantsi lezazke.

Burutzapen derizkion arrekontua edo presupuesto jarri beharko da.

Jarri beharko da baita ere, aurkeztu duen obrak burutzapen izan dadin, dituen, edo beharko dituen filmatzeko ekipoaeren xehetasunak.

OBREN ZEBAKIA: Gehienez egile bakoitzarenak, hiru onartuko dira.

HAUTAPEN BATZORDEA: Antolatzaileek, hautapen batzorde bat izendatuko du; publikoki beren izenak, Topaketa azken egunean emango dira. Zine eta idazkaritza munduari lotutako pertsonak osatuko dute batzorde hau.

SARIAK: Aukeratuak izaten diren lanak, egitera bihur daitezen, antolatzaileek parte edo osoki finantziatuko du, egileak

lotura bat izanik; alegia, aurrengo urteko (1979) Topaketan filma aurkeztu beharko da. Gaineaz, egileak antolatzaileen esku utzi beharko du bere obra, hauek kopia bat atera na baluteke.

EGUTEGIA: 1977ko Abendaren 17rako antolatzaileen esku egon beharko dute lan guztiak.

Urtarrilaren 15ean eguerdiko 1etan Zestoako Eliz Ondoa aretoan erabakien berri emango da. Egile guztiak gonbidatuak izango dira.

OHARRAK: Norbaitzuk filmatzeko tresna batzuren beharrean aurkituko balira antolatzaile batzortdea zenbait laguntasun prestatzera aurreratzen da.

Topaketa hauetan sortu

litezkeen eritzi desberdinen aurrean, antolatzaile batzordea izango du erabakia.

Topaketa honetan parte hartzeak, oinharri hauen onarpena dakar.

Ah! Zumetak poster eder bat egin du TOPAKETA hau iragartzeko. Laster azaldu ahal izatea espero dugu.

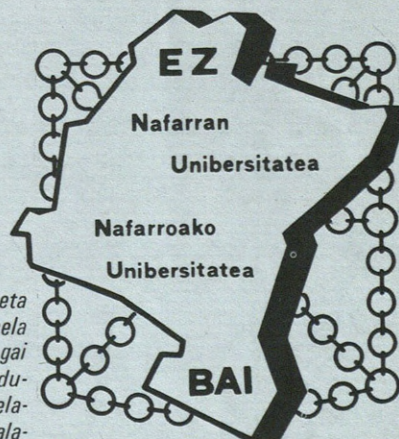
ETA BESTE

"... eta bidenabar, zuek egiten duzen aldizkaria "GURE" aldizkaritzat jotzen dugula erran nahi genizuke. Bertze bat arte. Iruineako Errotxapeatik".

Nafarrak "gure aldizkari-az" "jabetzen" hastea ez da txantxetako. Esan gabe doa poz-pozik eskaintzen dizkizuegula "gure -ZUEN" orrialde-ak.

AZALA

"Giza eskabide eta eskubideentzat ez". Honela ikusi dugu aste honetako gai nagusia: Madrildik "eman" duten "amnistia" edo dena delakoarena. Rotu izan da azalaren egilea eta Olaraiaga esaldiarena, beste guztiok onarpenarekin.

agur xalbador maitea

Bertso hauk 1977ko apirilaren 7ko HERRIA astekarian argitara emanak izan ziren. Egileak berak bidali dizkigu "... orroit araziz hazilaren 7an dela

haren pausatzeko urte muga eta ere jakin araziz hazilaren 6an Urepelen ospatuko dela haundizki Xalbadorren itzaltzearen urte burua".

Airea: Goizean goizik jeiki ninduzun

Orai artean kantuz hasteko galdua nuen indarra
Gaur iduri zaut kemena berriz jautsia dela nitara
Ez dakit aipa zitzaiketanez hartze zinuken gisara
Hain zintugun paregabea, neurri gabeko izarra!

Neurri gabeko pentsalaria ikusi zaitut bertsutan
Nundik zinaukan hoinbertze argi gogoan nuen batzutan
Apostoluer izpiritua jautsi zen zerutik sutan
Nago ez zenetz ber mixterio haundia gertatu zutan

Eskaini nahi izan dautzugu omenaldi bat ederra
"Biba Xalbador!" besterik ez zen eletik eta elera
Egun haundia zoragarria jina zen Urepelera
Dolamen trixte izigarria ez balauku jin gainera

"Eta ez ditut eskertzen ahal !" zinion azken hitzean
Gu gintutzula kausitzen zuhaur ez bezain molde hitsean
Eskerrik aski bazineraukun bihurturik bizitzean
Bizian bezain zintzoa ere agertu zira hiltzean.

Hazirilaren zazpian gira sartu zinezko negura
Zure galtzeak ereman gaitu doluminaren plegura
Zuri sobera galdatu dugu hori da gauza segurra
Gure besotan joan zaitugula lurretik eta zerura.

Gizona nola kanbiatzen den doluminez jabetzean
Maite dituen adixkidetaz betikotzat gabetzean
Jainko maiteak hartu izana gatik bere babesean
Zazpi probintzi nigarrez daude orai zure sahetsean.

Zer erakaspén zuhurrak ziren zure ezpainen hegian
Bazinakien gure moldatzen fedean eta egian
Zu joanez geroz nork ez du izan nigar xorta bat begian
Zure ondoan ginen sobera jar-alki ederregian.

Zinen arbolak bere ondoan bazauzkan zonbait landare
Eta geroztik umexurtx batzu bezala trixterik gare.
Toki guzietan ere gai zinen: plaza, gaztetxe, aldare...
Zure bertsua bihurtzen zela otoitz kartsu baten pare.

Edozein pesta zu han izanez nola ez zen apaindua
Gure mintzaira maitea bera nork du hobeki zaindua
Zuk utzi hutsa hain da haundia nehork ezin ordaindua
Jaunak lurreko profetaz egin beza zeruko saindua.

Bihotz urrezko euskaldun kartsu ta euskaltzale suharra
Sendatu nahi zinuen gure herriak duen sukarra
Dohain hoi hautsi zaitzuna nola apostoluer su garra.
Ozka bat ezin berdinduzkoa bazen gutarik zutara.

Euskaldun garbi kristau fermua oi zer aberastasuna
Beti hobeki egin nahia, ez maite erreztasuna
Fede argian xoaritzen eta arnegatzen belztasuna
Nundik zinaukan batzuk ordenaz daukaten apeztasuna?

Behin ta behin ez dut sinetsi zure mundutik joaitea
Holakoetan hobe da bizi baino hila izaitzea
Hargatik badut esperantza bat zuri esku emaita
Zeruan berriz ikusi arte: agur, Xalbador, maitea!

MENDIBOURE

BEU PARA EUSKAL PRENTSA

Herriarekin. Herriarentzat.

Caja Laboral.

**CAJA LABORAL POPULAR
LAN KIDE AURREZKIA**